

24
(391)

HUQUQ

YURIDIK GAZETA

Iyun

D.	6	13	20	27
S.	7	14	21	28
Ch.	1	8	15	22
P.	2	9	16	23
J.	3	10	17	24
Sh.	4	11	18	25
Y.	5	12	19	26

2005

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqsa boshlagan.

www.HUQUQ.UZ E-mail: Info@huquq.uz

RESPUBLIKA BOSH PROKURATURASIDA



EXHT VAKILLARI BILAN UCHRAШUV

10 ionu куни Ўзбекистон Республикаси Баш прокурори Ражитжон Қодиров Тошкентдаги EXHT маркази раҳбари, элчи Мирослав Енчни қабул қилди.

Учрашувда 2005 йил 12-13 май кунлари Андикон вилоятида содир бўлган воқеалар билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Самиими ва дўйстона руҳда ўтган мулокот якунда Баш прокурор Р.Қодиров Баш прокуратурияни Тошкентдаги EXHT маркази билан уни қизиқтирган барча масалалар бўйича ҳамкор-

лик қилишига тайёр эканлигини тъқидлади.

Учрашувда шунингдек, EXHTning Тошкентдаги маркази эксперти Пар Нурмарқ, Баш прокуратура томонидан прокуратура органларида тергов устидан назорат бошқармаси бошлиги Эркин Йўлдошев, Халқаро-хукукий бўлим бошлиги ўринbosari Баҳодир Абдувалиев, Ташкиншлар вазирлигининг БМТ ва сиёсий ташкилотлар бошқармаси бўлим бошлиги Элдор Шаҳоиддиновлар иштирок этишиди.

Ўз мухбиримиз

AXBOROT



РОССИЯ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ТАШРИФИ

9 ionu куни «Политика» фонди президенти Вячеслав Никонов бошчилигида Ўзбекистонга ташриф буюрган Россия делегацияси Республика Баш прокуратурасида бўлди.

Мехмонларни Баш прокурорининг биринчи ўринbosari Анвар Набиев қабул қилди. Учрашув Андикон воқеалари ва мазкур иш юзасидан олиб борилаётган тергов натижаларига қаратилди. Россиялик меҳмонларга шу кунга қадар олиб борилгац тезкор-тергов тадбирлари ҳамда унинг натижалари ҳакида қисқача ахборот бериб ўтилгач, ишга алоқадор схема плакатлар ва сурат лавҳалар намойиш қилинди.

- Тергов давомида аниқланган маълумотларга асосан Андикондаги содир этилган хурурга узоқ вақт тайёргарлик кўрингани аник, - деб тъқидлади А.Набиев.

Делегация раҳбари В.Никонов Андиконга ташрифи, у ердаги аҳоли вакиллари билан бўлган сұхбати ҳакида гапириб, мазкур иш юзасидан бир неча саволлар билан мурожаат қилди. Делегациянинг бошқа аъзолари ҳам ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишиди.

Ўз мухбиримиз

MUNOSABAT

ВАТАНГА ОТИЛГАН ЎК

ЁХУД ВИЖДОНГА МУРОЖААТ

Якинда матбуотда Тошкент шаҳрида яшовчи пенсионер Анфим Хлизовнинг «Ўйдирмалар тарқатишдан максад нима?» номли маколаси чоп этилди. Макола муаллифи тъқидлаганидек, айрим хорижий ахборот восьсалари, интернет тармоғи оркали тарқатлаётган ноҳолис ва гарозлий ахборотлар Андиконда аслида нима содир бўлгани ҳакида мутлако хотурғи тасаввур хосис килишга хизмат қиласди. Бундай ўйдирма ва миш-мишларга асосланган ахборотларга карши ҳак бўлан кураш олиб бориш журналистларнинг энг асосий бурчидир. Шу маънода фохеали воеқа муносабати билан Андиконда бўлиб, вазиятни ўз кўзи билан кўриб китган жамоатчи мухбиримиз Ражабий Рауповнинг ушбу маколаси А.Хлизов билдирган муносабатларга ҳамоҳанг деб ўйлаймиз.

Kutilmaganda røy berган воеқа бироз шов-шувларга сабаб бўлади. Андикон воеқалари ҳакида Бухорода эшиздим. Ўтган йили Ромитдан Неъмат Раззоқовнинг уйида бир гурух террорчилар портганд пайтида ҳам Бухорода хизмат сафарида эдим. Ўшанда дарҳол воеқа жойини ўрганиб, террорчиларнинг гараз нияти оқибатида (уз отаси қиммисидан) ҳалқ бўлган 40 кунлик гудак Марямбегимнинг парчаланиб сочилиб кетган бешинг синиқларини йигиг суррат олган ва ёзинг эдим. Ушбу сурат террорчиларнинг қиммилигин исботлаб турувчи хужжат сифатида газеталар саҳифасида, китобда эълон қилинди... То хануз бевакъ ҳалқ бўлган Марямбегимнинг чинқириги кулогим остидан кетмаган ва унинг беугону, маҳқун қиёфасини унгулмаган эдим. Марямбегим ўша манфур жасадлардан узоқроқда, улардан айри, уларга қасдмас-бус-бутун ётарди. Портгла чогида у бешига билан осмонга куш мисоли учган ва яна кайтиб ерга тушмаслиги, қушига аллангич учб кетиши ҳам мумкин эди-ку деган ўйга ҳам борганиман. Чунки Марямбегим беугону гудак эди-да. Ухали турил туман манбаатлар, датъвалар, уллас, инсон зотининг барча кир, ёвуза қилимшиаридан узоқда, покизда.

Мана, Марямбегим фохеаси унүтилмай туриб, Андиконда бир гурух деловларпаст ҳалқнинг, ватаннинг заволидан, қарғишидан кўркмай хиёнат бошлаши.

Шу гаплар ростми? Рост бўлса ким улар? Мақсади нима? Хуллас, бир дунё саволни елкага юклаб, воқеалар тафсилотини ўз кўзим билан кўриш, ўрганиш учун тўғри Тошкентта, Тошкентдан Андиконга йўл олдим. Бунгача эса ҳорижий журналистлар Андикон воқеаларини кўрмай, англамай туриб, ўзларининг дастлабки ҳабарларини тарқатиша улгурнишган эди...

Бугун, 21-асрда бутун дунё ахборот билан нафас олайти, бугун одамзот танасидаги муҳим аъзолардан бирни ошқозон ўрнида ҳам кулоқ ишлайти дессан ҳато бўлмас. Ҳалқимизда «кўз кўриб, кулоқ, эшизмаган воеқа» деган ибора бор. Бу шунчаки гап эмас. Бир нарсанинг фахмига етиш, тўғри тушуниш учун, аввало, кўз билан кўриши керак, сўнг буни бошқа кулоқларга етказиш мумкинлар. Ҳар қандай воқеани ўз кўзинг билан кўриш, эшизти ва қабул килиши ништага боғлиқ бўлишини Андиконга етганимдек, терарнок, англар бошладим. Мен бора солис расмий идоралар ёки жамоатлик вакилларига учрамай ўз эрким, ихтиёrimcha шахарни кузатдим. Чўнгатим юғозу қалам ва жажи фотоаппаратдан бўлак лаш-лущим йўқ эди. Шунинг учун ҳам бемалол, хотирхам юрдим, кўча, хиёбонларни кузатдим, чойхона, ошхоналарга кириб бир пас дам олдим, чой ичдим, оддий фукаролар билан сұхбатлашдим.

(Давоми 3-бетда.)

Моҳият

Фосиҳ ҳамма
миллатда
нодондир, покиза-
лар орасида яна ҳам
нодонроқ... Қайси эл
билан ёр бўлсанг
ўзингни ўша хилда
тут, қандай бўлсанг
ўзингни ўшандай
кўргиз...

Алишер НАВОЙИ

Хурматли муштарийлар!

«Huquq» газетасига
2005 йилнинг 2-ярми
учун обуна давом
этмоқда.

Индеқсимиз:
«Huquq» — 231
Обуна бўлишга шошилинг!

СВОЖКК ДЕПАРТАМЕНТИ ХАБАР ҚИЛАДИ

«Муборак» газни қайта ишлаши заводи» унитар корхонаси мансабдорлари Яккабог шахидаги курилиш материаллари билан таъминлаш корхонасидан турли маҳсулотларни киммат нархларда сотиб олиб, корхонага 35 млн. 30 минг сўмлик зарар етказишган. Шунингдек, улгурга савдо гувоҳномасига эга бўйлмаг савдо фойлиятини амалга ошириб, 2003 йилнинг январ-ион ойларida 1 млрд. 64 млн. 765 минг сўмлик улгурги савдони амалга оширишиб, 57 мин. 161 минг сўм даромад олишган.

Бундан ташкири, 2005 йил 1 май холатига мавжуд бўлган 232 млн. 462 минг сўмлик муддати ўтган дебиторлар карзларни ўндириш чораларини кўришмаган.

Охангарон туманинадаги «Абдуғани Зиёси» МЧЖ раҳбари К. Эргашев 2005 йилнинг майдани пул ўтказиш йўли билан сотиб олган харидорига маҳсулотларни қайта сотиб, савдодан тушган 1 млрд. 866 млн. 485 минг сўмни банкка топширганлиги аниқланган.

Фарғона шахар ҳокимлигининг меҳнат бўлумиши Ш. Махмудов фуқаро И. Сомиддинов билан тил бириттириб, «Fast-Profit» МЧЖнинг муҳри босилиган бланклардан фойдаланиб, «ФНКЗ» билан тузган шартномалар асосида 37 млн. 155 минг сўмлик маҳсулот сотиб, корхонадан 28 млн. 297 минг сўмлик (28.300 кг.) хўжалик шамларини олиб чиқиб, сотиб юборишган.

АТ «Алоқа банки»нинг Навоий вилоят филиалига қараши Навоий шахидарига 1-сонни минибанки бошқарувчисига вазифасини бажарувчи Т. Файзиев минибанк валюта айрбошли шахобасига эга бўлмаса-да, АТ «Алоқа банки»нинг Навоий вилоят филиали мансабдорлари билан тил бириттириб, тегиши хужжатлариз 800 АКШ долларларини 887.200 сўмга сотаётганда ушланган. Шунингдек, Т. Файзиев ва АТ «Алоқа банки» Навоий вилоят филиали мансабдорлари сотилган 800 АКШ долларларини банкдан чиким килиши мақсадида банк маълумотномасини қалбаклаштириб, валот олиши максадида келмаган фуқаро Б. Кушавонинг номига 1600 АКШ доллари чиким килинганилиги тўғрисида хужжат расмийлаштиришган.

Ташкент туманинада яшовчи фуқаро Б. Каримов божхона назоратини четчаб, айланма йўллар орқали 10 мин. 116 минг сўмлик 36.200 кг. унни иккита «КамАЗ» ва битта «ЗИЛ» автомашинасида республика худудига олиб келаётгандаги аниқланган.

«Халқ банки» Нишон туман филиалига қараши шахобча хисобчи-назоратчи С. Эргашев ва бошкalar 2004 йил май-декабр ва 2005 йил феврал ойларida 2 ёшгача ва 18 ёшгача бўлган болаларига тайинландиган нафақа пулларидан 2 млн. 700 минг сўмни ўзлаштиришган. Фуқароларга газ тўловига учун 1 млн. 201 минг сўмлик квантитативлар ёзиб берил, пулларни банкка топширишмаган.

Юкоридаги барча ҳолатлар юзасидан **ЖКниг** тегиши маддалари бўйича жиноят иши ўзгаётгандаги.

PROKUROR NAZORATI

ШИМА — ЯРИИ ТИМА

Кўрилаётган чораларга карамай, тармокда пилла этишириши кўпайтириш, пиллакорларнинг мөддий мағбаатдорларига ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш ишлари талаба жавоб бермайди. Айниқса, пиллачиликнинг озука базасига ётибкорсизлик оқибатида кейинги йилларда кўлуп тутзорлар йўқотилган. 2002 — 2004 йилларда республика бўйича 8770 гектар тутзор ташкил килиниши режалаштирилган бўлса-да, амалда бу рақам 2590 гектарага етган, холос.

Тутзорларни турли зааркундандалардан саклаш ишлари тўғри ташкил этилмаганлиги боис 2004 йили 13,7 мин. тун тут (7318 гектар тутзор) заарланган.

«Ўзбек илаги» уюшмаси тарки-

Хар бир инсон ватанининг бойликларини асрарга вижданан масъул бўлмоги лозим. Аммо юрт бойликларини талон-тарож қилаётгандар хам учраб туради. Халқимизда касални яширасан, иситмаси ошкор

килади деган накл бор.

Республика прокуратура органлари томонидаги «Ўзбек илаги» уюшмаси карамалик корхоналарда мамлакат президентининг «Республика пиллачилик соҳасини бошқарши тизимиш таомиллаштириш» фармони ва Мажхамасининг «Ўзбекистон Республикаси пиллачилик соҳасини янада ривожлантириш чорабадирлари тўғрисида» карори ижроси тақлид килинди,

сўмлик иш ҳаки тўланмаган.

Самарқанд вилояти Каттақўргон туманинадаги «Пилла» АЖ мансабдорлари эса 2005 йилнинг 1 апрелигача 35 мин. сўмлик муддати ўтган дебиторлик қарзларини ундириш чорасини кўрмаган. Оқибатда ишичиларга 4,5 млн. сўмлик иш ҳаки ўз вақтида берилмаган. Уюшма тизимишдаги корхоналарда тўлов интизоми кўпол равишда бузилганини учун прокуратура органлари томонидан 12 та жиноят иши ўзгаётганди.

Тизимиш 10 та пиллачилик корхонасидан 4 тасида банкротлик аломатлари мавжудлиги, Андикон

вилоятидаги «Булоқбоши илаги» корхонасида санация ўтказилаетганилиги уюшма раҳбариятидан зарур чор-чорадирлар белгилашин талаб этди. Корхоналардаги дастгоҳлар эскирганлиги қарамай уларни қайти жиҳозлаш, инвестицияларни жалб қилиш етарили даражада йўлга кўйилмаган. Натижада жаҳон бозоридаги рагобатга чидами маҳсулотлар ишлаб чирилмагни. Тайёр маҳсулот эмас, хомаше — куруқ пилла, табий ишак маҳсулотлари арzon баҳоларда хорига чирилапти. Бир ҳакикат доим ёдимизда бўлмоги керак: хомаше экспорт килиладиган мамлакатнинг косаси оқармайди. Шундай экан, тармокка ёнгани технологияларни, замонавий жиҳозларни жалб қилиш, ходимлар меҳнатини рагбатлантириш орқали ишлаб чириши кўпайтириб, мамлакат иктиносидаги юксалтиришга хисса кўшиш буғунинг мухим вазифаларидан саналади.

Рустам ЖАЙСУНОВ,

Республика Баш прокуратурасининг бошкармачи катта прокурори

QILMISH-QIDIRMISH

СОХТА ҲУЖЖАТЛАР

Очик гап, ҳали ҳам орамизда бозор иктисодига талабларни тўлик англамаган-лар учар туради. Айрим банк ходимларни конун талабларига энд раввиша иш юритишлари ҳам сир эмас. Тоталитар тузумдан мерос бўлиб келаётган мавзумий бўйруқбозлик асосида иш юритиш, бошқалар ҳукукларига бемалол дажд килиш мумкин деб хисобловчилар билан ортиқ муроса килиб бўлмайди.

Банк мижозга факаттинга хизмат кўрсатишни лозим: яъни, мижоз маблагларининнинг ихтиёри билан сарфлаш, кредит хизматини кўрсатиш, накд пул билан таъминлаш кабилар унинг фоилият доираси хисобланади. «Тадбиркорбонк»нинг Ҳатирчи туманинадиган айрим мутасадидларни эса соҳга хужжатлар билан мижознинг «чўнгатига хўжайинлик килиши» мумкин деган ўйдан халиғлача кутупломаган кўнинадилар. Масалан, улар туманинадаги «Хусниддин» фермер

хўжалиги ҳисобидан 138 минг сўм пулни Тошкент Давлат Аграр университети талабаси А. К. нинг 2004-2005 ўқув йили учун контракт тўлови сифатида, ушбу талаба билан фермер хўжалиги ўртасида хеч қандай келишув, шартномона ҳам тузилмаган эди. Шу бойис фермер хўжалиги аъзолари ва раҳбари бундан мутлако бехабар көлганлар.

Шунингдек, туманларда ташкил этилган машина-трактор парклари-

нинг ҳам вазифаси мижозларга техник хизмат кўрсатиб, хизмат ҳакини холлоплаб олишдан иборат. Туман прокуратурасига мурожат килган «Иномжон Йўлдошев» фермер хўжалиги раисининг аризаси ўрганилганда, ҳакикатан ҳам фермер хисоб ракамидан 270 минг сўм маблаб Ҳатирчи тумани. Машина трактор парки томонидан ёнчандайди асосиз олиб кўйилгани аниқланган. МТП ходимлари бунга ҳукужатларни соҳталаштириш орқали эришган. Амалда кўратсилмаган тежини хизмат учун содир этилган бундай «ози қаттиқ»лик, турган гапки, конуний жазоғ муносиб.

Ҳар икала холат юзасидан туман прокуратураси томонидан жиноят иши қўзғатиди. Суд айборларга тегиши жазо беълигади.

Р. ИБРАГИМОВ,
Ҳатирчи туман прокурори
ўринбосари

FUQAROLAR HUQUQI - QONUN HIMYOASI DA

ДОИМИЙ ЗЬТИБОРДА

Гурлан туман прокуратураси томонидан туманда ижтимоий иктисодига вазиятини яхшилаш ва конунийликни таъминлаш борасида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Шусунан, ахолини иш билан таъминлаш борасида килинадиган ишлар ўз самарасини бермоқда.

Туманда истиқомат қилинг 53.886 нафар ишга яролжишининнинг 2095 нафари ишсиз бўйиб, 938 нафари туман меҳнат, ахолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий химоялаш бўйламига иш сўраб мурожат килган. Ушбу фуқароларнинг 61 фоизи иш билан таъминланганган.

Жорий йилнинг 1 май таъминлаш туман меҳнат, ахолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий химоялаш бўйламига иш билан хамкорликда «Бўш иш ўринлари» меҳнатинадиган ишларни ўзлаштирилди ҳамда нафарни оширилди.

Ярмаркада 44 та ташкилот 306 та бўш ўрин билан таъминлашди. Ишсиз фуқаролардан 106 нафарига ўзига маъзул келган иш яхшилаши учун туман меҳнат, ахолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий химоялаш бўйлами томонидан йўлланма берилди, иш яхшилаштирилди ҳамда 6 нафар фуқаро мавсумий ишга жалб килинди.

Банкларга накд пул тушиши юзасидан ҳам катор, тадбирлар амалга оширилмоқда. Тумандаги ҳар бир савдо ташкилотига солик, ва молия идоралари бириттирилиб, мунгизам раввиша мониторинг кузатувлари олиб борилмоқда. Ҳар кунлик накд пул тушиши ахолни ўрганилиб, савдо ташкилотлари раҳбарларни иштироқида йигилишлар ўтказилмоқда.

Туман прокуратураси аралашуви билан 2 та бюджет ташкилотига 4 млн. сўмлик иш ҳаки тарқатилиши таъминланди.

Кўчкор РАХИМОВ,
Гурлан туман прокурори

HUQQOQ VA BURCH

Конунларда янги иш ўринлари яратишни кўзлаган корхоналар, тадбиркорлар учун муайян муддатга соликлардан анчча борчларни иштэйлини мурожат кўзда тутилган. Мехнат, ахолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий химоялаш вилоят бошқармасидаги иш билан таъминлашга раисини аниқлайдиган ишларни иш билан таъминлашга кўйилганда, ҳам гарма ана шундай кредит манбаларидан хисобланади. Банкларда ушбу манба орқали кредитларни ахволни таъкид килинганда бир катор конунбузилишилар аниқланади.

ОЛМОҚНИНГ БЕРМОФИ БОР

«Диер» ишлаб чиқариш савдо фирмаси 1995 йилда Андикон туман ҳокимлигидаги рўйхатдан ўтказилган. Асосий фаолият турни деҳқончиликдан иборат бўлган фирма ишлаб чиқариши кенгайтириш, янги иш ўринлари очиш максадидаги «Пахтабанк»нинг Кўнгайнёр бўйлимидан 3 йил муддатта 10 млн. сўм кредит олган. Бирок кишик хўжалиги маҳсулотлари ишлаб, бунга деҳқонларни жалб этишиб, иш бериши ҳамда кредитни вақтида кайтариш мажбуриятларини адо этмаган. Банкга 3,5 млн. сўмни қайтариб, 6,5 млн. сўмни ўз этижига сарфлаган.

Шахрион туманинадаги чорвачилик, деҳқончиликхамда ҳалқ истемол моллари ишлаб чиқаришига ихтисослашган «Жамшид» кўптармоски ишлаб чиқариш савдо фирмаси ҳам 2001 йил майдайдаги «Пахтабанк»нинг Шахрион бўйлимидан 10 млн. сўм кредит олган эди. 2,6 млн. сўмга «Электротидравлик прес» становини сотиб олди. Даастлаб 10 га яқин ходимларни ишга олиб, кирза этиклини ишлаб чиқариши бошлади. Бирок кўп ўтмайди. Фирма раҳбари Т. Бурхонов маҳсулотларни сотиб, олган даромадни харжлаб юборди. Станокни этиклини смисларига ахратки, но маъзум шахсларга 2,5 млн. сўм зарабига пуллади. Банкка кредит маблагларини кайтармади. Ишчилар ишсиз колициди.

Кредит маблагларини ўлаштирган фирмада раҳбарларига нисбатан жиноят иши ўзгаётганди. Шуҳрат ЖУРАЕВ, Андикон вилоят прокуратураси бўлим прокурори

AFSUS

ОТАДАН ҮТГАН ХАТО

Суднинг кора курсисида ўтирган 60 ёшга яқинлашган ота ва иккι кизининг бошлари эгик. Ота ўқитувчи, кўпин кўрган, зиёли киши. Кизлардан бири институтнинг тадаббаси. Бухоро шахрида ўқиди. Таажжу, улар бундай кисматта нима сабабдан дучор бўлишган экан?

Одамнинг оласи ичда деганини рост гап. А. Йўлдошев томоркасидан анча-мунча даромад топса ҳам каноат килимас, топгани рўзгорга етишмайтгандек туюларди. Жиноят учун бир кадам киғоя дейишиди. У кора ишга кўл урди.

Ўтган йилнинг бахорида А. Йўлдошев томоркасининг бир бурчагига макка билан каноп уруғини арапаштириб экди. Каноп пишиб етилгач, уни майдабал, елим калтана-ларга жойлаб, сотишга тайёр қилиб кўйиди.

Кўпдан бери кизи Зебинисондан дарак ўйк. Опаси Нодирини Бухоро-га юбориб, бир ўз билан иккни кўйиниши мўлжаллади. Сўнг кизи Нодира дигар женишини айтди.

Нодира салқам бир килограмм марихуанани слив йўлга туши. Бухороға етиб келиб, синглиси Зебинисон жиҳасига жойлашди. Отла-сингли отанинг режасини амалга оширишга киришдилар. Зебинисон бу ишга танишини ҳам жалб этиди. У ҳаридор олиб келиши учун чиқиб кетди. Аммо сал ўтиб эшик такилади.

— Биз органданмиз! Ўйнингизда наркотик маддалар саклаганимиз? — деди иотаниши кишилардан бири.

Зебинисоннинг ранги ўчиб, пешонасадан совук тер чиқди. Тинтув чоғида пакетдаги 1 килограммга яқин марихуана топилди. Кизлар нималар бўлаётгандини англомасди. Балки кимдир стотанидир? Демак, таниши ўйгит... Зебинисон алам билан лабини тишлади.

Суд ҳукмiga кўра, А. Йўлдошев, кизлари Зебинисон ва Нодира ЖКниг тегиши маддаси билан жазога тортилди. Набижон ЯХШИЕВ, Бухоро вилоят прокуратураси бўлим прокурори

(Давоми. Башлангич 1-бетда). Сұхбатларим мұхбір савол-жавоби эмас, балқи оддий гуру-вокеа гувохларидан гап олиш жағдайында да жүргізіледі.

хозиржамлиги кечә биз эшиттән
вокедалар — базы чет эл оммавий
ахборот воситалари талкинна гас
тушымас, барини инкор этиб
туради. Аммо шаһардаги олдинги
осуда хәйт кайта бошланган
бүлса-да, ким билан гаплашманг,
оисасига кайту соглан, навирон
йигитларимиз хәтини ёлгон, таги
пуч вайдалар билан захарлаган
кимсаларга нисбатан газаб ҳали-
бери сүмаслигига амин буласиз.

Xўш, 13 майда Андиконда қандай воқеалар рўй берган эди? Аввало бу саволга тезкор жавобни мамлакатимиз президенти Ислом Каримовнинг 14 майда Тошкентда ватанимиз ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари учун ўтказган матбуот анжуманинда билди олди:

«Андижон вилоятида пайт
пойлоб юргон акидапараст,
экстремистик гурӯҳлар ўзла-
рининг узоқ вактлардан бери
пинхонга таънерлоб келган
режаларини амалга оширишга
уриди. Улор Киргизистондаги
каби ўзбекистонда хам
маҳаллий ва марказий ҳоки-
мият энсифлик килади деган
хомхаёлга борган эди. Жангара-
рилар онги заҳарланған
ёшларни ўзларига эшаштириб
маъмуриний биноларни егаллаш
йўли билан қаби мақсадига
эришини хоъл килган эди.
Андижонда халк сайлоган
конституциявий ҳокимиятни
ағдоришини, бу ерда мусулмон
халифалиги тузишин мұлжал-
лаган эди. Боз устига, режа-
ларимизни маҳалий аҳоли
қўллоб-куватлайди деб
ўйлаган...». Ушбу сўзларни
эслашдан мақсад - ўзларини
акромийлар деб атайдиган
гурулларниң мақсад ва режалари,
ёвзулларни аңкуманди тўғри ва
холосисна етказилганингиз
Андижонга келиб, яна бир бор
ишондим ва бу ёвуз тўданинг
қилимшашарига гувоҳ будлым. Вақт
уттган сийн уларнинг асип
башараси, нияти ўзгаришсиз
кодли. Ва кирдиқорларининг бошча
да лиллапчи қиси бошчали.

Андижонда ахромийларнинг пайтойлаб, гинхона амалга оширишга уринган режалари хомхамаъ деб таъбииданди. Чунки улар эришимкот бўлган барча максад ве режаларни бундан ўзгача таърифлаш мумкин эмас! Хар қандай максадни амалга ошириш учун, айниқса ба максад бутони бошлиҳ, мамлакат тақдирига боғлик бўлса, унда биринчи навбатда ҳуқуқий, маънавий ёрулгук акт этиб туриши, муҳими адолатли қарор бўлиши керак-ку? Ҳалк тақдирни билан боғлик улкан сиёсий, иктисолид ўзгаришларни бажаришга интилган, бундай масъулиятни зиммасига олмоқчи бўлган шахсми, оқим ёки гуруҳми — ким бўлишидан катъи назар, ўзига «Биз ёки мен кимман?» деган савонли бериши ва бунга аниқ, асосли жавоб топилиши оддий ҳақиқат, мантиқ талаб қиласидаган мезон эмасми?

Түркиси, Андиконга борищдан олдин, то вожеа изо берган хожумлик биноси, шаҳар қамоқхонаси, ўт кўилинган театр биноси ва бошقا ўқитлаган, қон кўилинган жойларни кўриб, гувоҳлар билан учрашиб, нималар содир благуланини ўз кўзим билан кўриб, хуласа чиқаргунимча, кўп нарсалар мавхум эди. Бўлган воқеаларни туталигина英格лазим кийин чинчи ўттала вакт, масофа

каби табиий түсіклар ҳам мавжуд
әдіки, уларның ұтталып шығынан
кадамшы-қадам босыб шығып
вокеалар мөхияттыра етиши зарур
эди.

Хүш, акромийлар қандай гүрух?
Бу ҳақида аник маылумот, тасав-
вурға зға эмас адым. Боз устига
улар үз режаларини қандай, қай
ійісінде амалға оширишга уннан
уларға кимнелер әрғашы, гаровға
олинган фұқаролар кім — билмас-
дым. Күттей шундай холосага
кеңдімкі (вокеаларнинг илк
тағылолтары, далиллар испотлаб
турибиді), акромийларнинг максады
дину дінәйттән эркінлігі химояси

ўзларини соф журналист, яъни сийёсатдан узоқ, хисоблашса-да, барбизир, исматчи ошкор килаяпти. Тинч ахолини жангари тұдадан, мумин мусулмонни терроридан фаржай олмаёттан хамасблари-миз ёлғон хабар билан узоқка бориши мүмкін эмаслигини тушундайларми? Улар биринчи нағыбадда қасбиғада садожат күрсатиб, журналистилук бүрчини ҳалоп бағдарыш үнриға, ўзлари хизмат күлаёттанды, мааш олайттын газета, телеканал да нашр хұжайнапарларыңнан иордандылған, Андикон-воеаларини бузбі талқын этишмокда. Холбук журналист учун ҳар

дushman ким, томошабину локайдар кимлигини билиб олдик ва уларга айтадиган қатый сўзимизбор:

— Жаноблар, оллоҳа шукурки, Ўзбекистон ўз ийули сийсий тақдирини аллакоча белгилаб, мустакил давлатини курганига 14 йил булди.
Ўзбекистонни энди бу йўлдан ҳеч ким қайтара олмайди.
Ўзбекистонда ҳалифалик бошкарувини жорий этишга уринни хоммаёл. Сизлар бизга дұстмисиз, душманмисиз ё бетағарми, шунга кулоқларнингизга куйнб олинглини. Ўзбекис-

кечишига ҳам түгри келади. Агар киши үзини намоён этишин истаса, фұқаролыкнинг қадырга етса, вактиналиқ кийинчиликлар нималыгини тушшады, улардан чиқып учун йілді излайды, топады. Назардама үй түрт үйлик мустақиллик бізға нималар берганини хали түлінчек аңглаганымыз йік. Эхтійфар, тарозынған қай бир палласи оғир келишини күтіп түрган ҳамортлағ ҳам йік эмас. Инсон (бу факат ижод ахлига эмас, оддай фұқародан то ката амалдорларға ҳам тегиши) ҳамиша бир томонда туриши, үз маслагиға содик бўлиши, киль устида ёки мустақам күпприк устида турадими, бу түриш унга хеч қаңон малол келмаслиги, иккимансаслығи керак. Үзи танланған йілү, ватаннапарваникнинг амалдаги исботи шунга болғылға. Шундагина бу фұқародан бір кемада сузағтган йұловчи, ҳамцирк, ҳамдам санаш мүмкін.

— Республика Башкортостанда мемлакаттимиз ва
прокуратурасында мамлакаттимиз ва
чел эл журналистлари, дипломатик
корпус вакилларни иштирокида
үтгән матбуот анкүмнәдә
президенттимиз Ислом Каримовны
кайтадан кашф этдим, — дейді
Андижон вилюят прокуратурасы
ходими Мухаммаджон Иброхимов.
— Юрт кайғысига шерки бүлүшни
истаган, оғыр пайтда масъулиттүү
нималыгын хисээ этган киши
йүлбөшчимиз сүзләренни ҳаяжонга
түшмий эшитүлгөмайды. Террорчи-
ларнинг асип башараси, барча
гараз ниятларни ишончли далиллар
билил очиб ташланды. Тунда
давлат обьектларига куролли
хужум юштырылыш, курол-ярғоларни
зўрлик билан тортиб олиш,
маданий-мәтирий инновацияларга ўт
куйиш, тинч ахолини гаровга олиш,
азоблаш ва отиб ташлашни нима
деб аташ, қандай баҳолаш керак?

Терорчиллик бу! Буни
хамма билиш керак.
Дин никобидаги жангари-
лар ўшларга, макаллий ахолининг
кўллашига ишонишнинг эди. Уларни
кўллашимиди, халқ зргашмади.
Афусуки, онги заҳарланган,
билиб-бilmай ёлғон даъватларга
ёки бирор этижъё сабабли
акидапастларга кўшилиб қолган
баъзи ўшларга ачинасан киши.
Ёшпарни ніхолга уҳшатишида.
Акромийлар улардан ўзимизга
карши курол сифатида фойдалани-
шади. Бугун уларнинг кўччилиги
килмишибдан пуштаймон, кечирим
сурасмокда.

Шаҳар қамоқхонасида юз берган ҳолатни кўриш учунborgанимда адашган ёшларнинг пўшаймонлигига, –оуз ёшларига гувоҳ бўлишимга тўғри келди. Хотам Қодиров, Баҳодир Зулунов, Баҳтиёр Сатторов. – Убаби номларни яна давом эттириш мумкин. Улар ичада 1997 йилдан оқимга азъо бўлганлари ҳам бор. Уларга жаннат ваъза килган бирордлари буғун шерикларини нокулай холга солиб, шармандаларча қочиб қолишид. Юртта, Ватанга эгалик килиш, халқка бош

бўлиш ҳар кимнинг ҳам кўлидан келавермаслигига акромийларнинг сунгити урнишилари яна бир бор мисол бўлади.

Акромийларни, «Хизб-ут-тахрир»ми ё бошқасими, бундай юксак масъулйнинг бўйинга ололмайди. Чунки улар кўзлаган максад пуч, хомхабидир. Халкимиз хаёл билан ҳақиқатни, ваъда билан амалининг фарқиги етади, алдовга учмайди. Зоро, у ҳеч кимга муте, кул бўлишини истамайди.

ВАТАНГА ОТИЛГАН ЎК ЁХУД ВИЖДОНГА МУРОЖААТ

эмас, балки хокимият даъвоси — конститутивий хокимиятни афдариш, мустулмон халифалиги туиз шекан. Шаҳарда шаҳар атрофи, туманларда ин курган бу қабиҳ тӯда кече ёки бугун пайдо бўлган эмас. Улар «Хизб-ут-тахрир» диний оқимидан акралиб чишиб, уларданд фарқи йил, конунгкоидা, йўрўларни ишлаб чиқсан ва амалга оширишга ҳаракат қилган. Улар ўз сафнини ёшлар, ишсиз фуқароларни ишга жалб қилиш билан ҳенгайтириб, мустаҳкамлашга уринишган, бу йўлда руҳий ва моддий масъуллар ёрдамидан фойдаланилган. Улар хамиятимиз хэйтида юз берган туб ўзгаришлар, масалан, хусусийлаштиришдан гаразли нияти ўйлуда фойдаланиб, 40 дан ортиқ корхона, дўкон, ошона, новвайхона, таъминалаш шахобчалари ва бошқа мол-мулкка зегалик қилишган. Ахолини иш билан таъминлаш сөвисатасида ўз атрофига азсолар йигишган. Ишга ёллаш, қарза бериш, янги-янги савдо, курилиш, таъминалаш, косиблик шахобчаларни ишга тушириш ва моддий қарам бўлиб қолган кишиларни руҳий тайёргарликдан утиказиб, сафларига қўшиш... Мана, улар кўйлаган усул, улар суняган манбалар. Албатта булар хаммаси эмас.

— Олдох чинъ жонингизни

Бириңи лукма — маошын олип, оиласы эктийежига сарфлаган ва ўзиге топширилган хизмат (косиблик, новвойлик, сотовчи ёки кассоблик...) ни ҳало үзделдеше ала киришгандын кишилди, шунчада саволга тушишди (Ахир ўйлашмайдык, олпох ҳар бир баңдағынша жоңа эттән экан, бу жонны акромийлар эмас, оллохунинг фарыцалары олиши ёки баңдаңын оллохунинг пайғамбарлары сұрққа тутишга ҳақыл). Ўзини мусулмон санаған кимса ѹюкоридагидек, тұстадан берилған күрона саволга нима деб жақоб беріши мүмкін? Албатта, «Ха» деб-да! Баңда баңдаңдың бүндегі савол берішінде ҳақыл эмас. Вазият олпо, үчүн жон берішни талағ қылса, буны ҳар бир мүмін-мусулмон қалбы билан күш этиши, ўз иктиері билан бажарыши керак. Бирорни алдаб, күркитиб, қаздар қилип күнігің күроп тутқазыши, ўзиден фукароларни итишса, биноларни зурлук биласын олишга даъват қылыш — олпо үчүн жон беріш ёки фидой-илем эмас. Акромийларнинг қылмышларнин жиноят, хиёнат дейіндейтін башқаша изохлаш мүмкін эмас.

бир хабарнинг сиёсийлиги, оқ, ёки коралиги эмас, ростлиги, моҳияти, санаси мухим эмасми?

Бутун жаҳонга жангари тұдаларни «түнч наимойшіллар зәді» деб таништыриша ошиққанлар акро-мийларнанғы беңз мәқсадларының жаһисинда, қақон амалга оширишга киришгандан берхабармиді? Аңдиңкөн воеқаларни жоюйда үрганар эканман, көртбошимиздиннен матбуот аңжуманды айттан ван мамлакатимын матбуотыда чол этилган сүзларини яна бир бор жүйдім, күрганларим билан солиситтірдім:

«Олданнан пухта тайёрлар-лик күріб, куролланған жанганирлар ярим тунда шахардати пост-патрун хизметтері баталыони қудудига бостириб кириб, тұрт нөсаф нағвабатчынын отиб ташпаойдай. Үнкіл автограната, иккита құл пулёмёти ван бошқа курол-вротиң күлгे кириптап босқинчилар, тунғы соот чамаси 1.30 да Мудофаа возмirlығыннан 34-Бригадасы харбий кисмети томон үйлі олады. Бу ерда хам нағвабатчыны отиб ташпа, күшимишма курол-астаханни құлға киритады. «ЗИЛ-130» және автомашинасы ердамдаша камокхона дарвозасынан бузбіл кирады, курол билан күркіттишті орқали хибеконалардан кариіб 600 нағар маҳбусын чиккариб юбордады.

Босқинчилар тинч ахолига
тегимиши енгил машиналарни
эгаллаб олади...».

Уларниң ёвузылкылари хакидагы гапларни яна дағов этишри мүмкін. Хүш, орадан күннэр, ҳафталар үтді аммо фожея из берган күннинг эртасигаे, маълум килингән иордандагы маълумоттарларнинг мохияти үзгәрдіми? Еки воқеалар тағсилотты бузид күрсатылғанлигиде далил-исбот орны? Умуман, 13 май куни содир бұлған воқеалар тағсилоттағы өлөн сөзілдіми? Ийк, Бунга күшімма таразда айтыш мүмкінкі, вакт ўттан сайн акромийларнинг кимлигі, гараз нянглары, барча ёвузылкылар халқимизга ва бутун дүнёға янада тұларок, далиллар билан ошқор бўляпти. Шундай экан, бутун бозиҳа халқ, давлатнинг ички ишиш күпол таразда араплашиц, жакамлик даъвоси, бўхтонлар ёдириши ошқора душманлиқдан бошқа нарса эмас-ку? Ичимиздаги жангари тұдук халқимизга карата автоматаудардан ўт, оттан буласа, баъзи хорижий ОАВНИНГ журналистлари бизни өлғон ахборот ўйға нишон килиши. Ҳар бир ҳаракат, ташланған қадам, айттылган сүз ортида максад-матын болғаны каби, фохеялды күндердәр близ бист ким

**Тон ўз мустақиллигини ұмом
қилишга қодирдид!**

Фожеа сабабларини англаз, мөхиятига етиш бирини навбатда, бизнинг ўзбекистонлик журналистларнинг — хаммамизинг бурчани. Миш-мишу бўхтонларга кулок, тутсак, юртбозимиз айтганидек, бозорларда гапташувчи, гап ийгувчи нусхалар топилади. Аммо ватан, ҳалқимиз, бутун дунё бисдан рост сўз, холисона ёндашувни кумтоказда. Шундай экан, биз аввало бир фуқаро сифатида шаънимизга айтилпетган иволгарла бефарж, эмасмиз. Андикон воқеаларининг таҳлил ва талқини, уларни ўрганиш улар хакида хабарлар тарқатиш бугун ё зартга тугайдиган тадбир эмас. Тинчлигимизни бузиб, оиласларимизга куфрат соглган бу хиёнатжар хамоага нисбатан нафакат сўзимиз, балки уларнинг илдиз отмаслиги учун зарур чоралар кўллашимиз, бы йўлда ахдимиз ва ҳардакатларимизни бирлаштиришимиз зарур. Шу маънодан Андикон воқеаларини текшириш бўйича Олий Мажлис томонидан мустаскил комиссия тузилганлиги одилона қарор бўлди. Унга кўра қонунчиллик палатаси ва сенат азоларидан иборат 16 киши из берган ҳолатларни синичкаб текшириди, воқеалар жараёнини ўрганиш, таҳлил килиш, сабаб ва оқибатларни аниқлаш, жиной хатти-ҳаракатлар ортида турган кунлар хакида маълумотларга эга бўлиш, ҳукумат ҳамда ҳуқуқни муҳофаза киливчи ва ҳавфислизники таъминловчи тузилманларнинг ҳаракатларини таҳлил этиб, ҳуқуқни жихатдан баҳолайди. Ва бу хакда жамоатчиликни хабардор килиади. Албатта, бу нуғузли комиссиянинг иш бошлаши мамлакатимизнинг тинчлиги, ҳавфислиги йўлида изчил чоралар кўриш, турил ижтимоий муаммолар сабабларини, уларни бартарга этиш йўлларини топиш каби мақсадни кўзлайди.

Андикон воқеалари бўйли ўтди. Фожеа ҳам, фохеа сабаблари ҳам бизниси. Улардан кўз юмиш, четлаш ўтиш билан муддага эришиб бўлмайди. Ҳеч кимнинг бундай нияти ҳам йўк. Зийраклик, дадиллик билга ҳар қаонигидан ҳам зарур. Жим туриш, сукут сақлаш ҳамишиша ҳам оқилиш белгиси бўлмайди. Юртга ҳаф тутигланда, осойиштадигимизга ёлғон шоз-шувлар кириб келаётган дамда журналистнинг сўзи, имзоси зарур. Журналист пайт пойламаслиги, рост сўзни айтиш унни ҳамишиша бир парча қофозу журъат топиши зарур. Ватаниннин севинчилиги керагида исирк ўчни, шивори жончидан



Сахифаларимизда Тошкент вилояти прокуратурасы органлари

лары, жамият ва давлат манфаатларини химоя килиш йўналишида 427 да текшириш ўтказилиб, натижасига кўра 4976 тадан зиёд прокурор назорати ҳужжатлари кўлланилган.

Президентимиз Ислом Каримов

балағасиги бутун ҳокимиятнинг обрўси ва қишиларимизнинг адолатта ишончи қайда даражада бўлишигини белгилайди» деб таъкидлаган эди. Шу маънода, Тошкент вилоят прокуратураси органлари мустақиллигимизни

Қонун усту Воралиги шўлида

Тошкент вилоят прокуратураси органлари ўз фаолиятини республика президенти фармонлари, Вазирлар Махкамаси ҳарорлари, Бонг прокурорининг бўйрӯк ва кўрсатмалари, ҳайват ҳарорлари талаблари, шунингдек, вилоятдаги иктисодий, сийсий, ижтимоий ахвoldan ҳамда қонунчилик ва жинончилик таҳлилидан келиб чикиб олиб бормоқдалар.

Мавжуд муаммоларга, ижтимоий ҳаётимиз ва ҳақ ҳўжалигидаги иллатларга муросасиз бўлиш, ислоҳотлар ривожига мунособ хисса кўшиши, қонун олдида барча баробар деган ақидага амал қилиб яшаш бугунги прокуратура ходиммининг асосий максади бўлиб келмоқда.

Жорий йилнинг 5 ойида вилоят прокуратураси томонидан фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинлик-

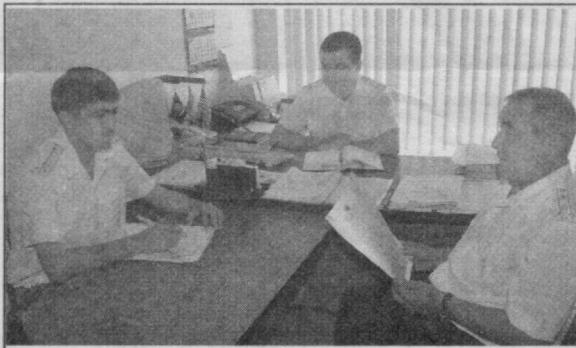
мов 2005 йил 28 январ кунги Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг кўшима маҳлисидаги маъруzasida «...суд ва ҳукукни муҳофаза килиш органлари ходимларининг масъулиятини кучайтириш, бу соҳада ҳизмат қилидиган ходимлар ўзининг профессионал ва фуқаролик бўрчнини, ёзвафасини қанчалик ҳалол ва сидқидилан ижро этиши, ҳеч му-

мустақамлаш, жинончиликка карши кураш ва қонун устувлорига эришиш, фуқаро ҳукуклари, жамият ва давлат манфаатларини химоя килиш борасида қонун берган ваколат доирасида фаолият юритиб келишмоқда. Бунинг натижаси сифатида ҳалқимизнинг прокуратура идораларига бўлган ишончи ортиб бормоқда. Ана шу ишончини оқлаш мустақиллик прокуратурасининг энг муҳим вазифасидир.

Бахтиёр ҲЎЖАЕВ,
Тошкент вилоят прокурорининг биричини ўринбосари

Истиқлолнинг 14 йиллик тантанасига ҳозирлик кўраётган мамлакатимиз ҳаётининг барча жабҳаларидан чукур ижтимоий-иқтисодий, сийсий, мөънавий-маданий ишоҳотлар жараённи кечмоқда.

Бу жараённинг бош максади меҳнаткаш ҳалқимиз учун мунособ турмуш шароитини яратиш, инсон ҳукуклари ва ғандағы ҳамонадиган фуқаролик жамияти ҳамда ҳукукий-демократик давлат куришдан иборат. Бу жараёнда Тошкент вилояти прокуратураси органлари ҳам фаол иштирок этмоқда.



Вилоят прокуратураси ИИВ органларида қонунлар ижроси устидан назорат бўлими бошлиги Шавкат Раҳматов ходимлар билан навбатдаги вазифаларни муҳокама қилимоқда.

Ҳуқуқ тарғиботида сан кўп

Касалликни даволагандан кўра, унинг олдини олган маъқул деган ҳикматни жинончилик ва ҳуқуқбузарлика қарши кураш соҳасига ҳам ишлатса бўлади. Жинонта жазо мукаррар, лекин ўша жинон содир этилмаслиги мухимроқ. Шу бош Тошкент вилоят прокуратураси томонидан ҳуқуқий тарғибот марсаласига жиддий этибиор қартиб келинмоқда. Бунда Бош прокурорининг «Прокуратура органларининг қонунчилик тарғиботи ва қонун иходкорлиги фаолиятида иштирок этиш борасидаги вазифалари тўғрисидаги бўйргу дастурилашада вазифасини ўтайди.

Ҳуқуқий тарғибот, умуман тарғибот-ташвиқот ишларида ОАВ ва матбуотнинг ўрни бекиб. Шу жihatдан қонунчилик тарғиботи бўлими оммави ахборот воситалари, матбуот билан мустаҳкам ҳамкорлик қилиб келимоқда. Телевидение, радио ва матбуотдаги чиқишлар ўз самарасини бериши табии.

Бундай ташқари, ўқув мусассаларидан, корхона ва ташкилотлардада, маҳаллаларда, ЖИЭмларда қонунлар тарғиботига оид учарашувлар тўқизбон келинапти. Бундай тадбирларнинг жамиятимизда ҳуқуқий маданиятнинг шаклланиси, айниқса ёшларимизнинг қонунларга ҳурмат руҳида камолтописи учун ниҳоятда зарур деб ҳисоблаймиз.

Бўлимимизда ташкил этилган ҳуқуқий тарғибот марказини қонунчилик, ҳуқуқ-тарғиботни довор янги адабиётлар, услубий қўлланмалар билан боийтиб боришига ҳаракат қиливапмиз. Янчада Бош прокурор бўйргулари ва низомларини тўплам ҳолатидаги чоп этиридик. Бу тўпламнинг яратилиши зарурат эди. Буни ҳамкасларимиз учун ҳам ўзига ҳол кулалийк дейни мумкин.

Сўнгина пайтларда прокуратура нашри бўйрган «Олонп һімоясида» журнали ва «Ниғуқ» газеталари билан ҳамкорлигимиз мустаҳкамланиб бормоқда.

Имкониятдан фойдаланиб, таҳририят ходимларини матбуотчилар байрами билан табриклийман.

Искандар УСМОНОВ,

Тошкент вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

Биламизки, етмиш йилдан ортиқ, давом этган мустабид тузум даврида мамлакатимиз собиғиттифоқини хом ашё маңбаига айланниб қолган эди. Қишлоқ ҳуқалигига мажбурий колективлаштириш, пахта яккаҳоқимлигининг ўрнатилиши оқибати олтин-қўли ўзбек деҳқонининг асрлар давомида шаклланиб келган ҳўжалиги барборд этилди. Мамлакат агарар соҳаси тараққиётдан орқада қолиб кетди. Маънурий бўйруқбозлиқ тизими идора қўлган қишлоқ ҳуқали-

дор ерлари боис Тошкент вилоятиниг иктисодиётидаги қишлоқ, ҳўжалиги мухим ўрин тутади. Ўтган йилнинг 11 марта президентимизнинг «Қишлоқ, ҳўжалигини ислоҳ килишга қаратилган қонунлар баҳарилашини таъминлаш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги фармони ўзлонгилнишади. Мазкур фармонга мувофиқ қишлоқ ҳуқалигидан қонунчилик таҳшилаш борасида прокуратура органлари томонидан бир қатор ишлар амалга ошириб келинмоқда.

Сулог ишлаб чиқарыш учун зарур бўлган маҳсулотлардан 12 тонна арпа, 9 тонна маргарин, 30 тонна шакар, 6 тонна мева, 16 тонна мева қоқи, 17 тонна ун, 59 тонна макка, 278 кг. асан ва 58720 дона шиша банкалар етказиб берилди. Қиброй ва Бўстонлик туманларидаги биолабораториялар ташкил этилди.

Вилоядта зарар кўриб ишлаетган ширкат ҳўжаликларини тендер асосида фермер ҳўжаликларига айлантириш жараёни таҳлил қилиб

Деҳқон бой бўлса, юрт обод бўлади



гидда ҳам ягона мулк шакли ҳўжмонрон бўлиб қолди. Ернинг ҳақиқий эгаси — соҳибкор деҳон ердан, тадбиркорликдан бегоналашиб борди.

Мустақиллик мамлакат ижтимоий ҳаётини, жумладан қишлоқ, ҳўжалигини ҳам тубдан ислоҳ килиш, уни жаҳон андозалари сари интилишига имконият яратди. Истиқлолимизнинг дастлабки йилларида, Президентимиз Ислом Каримов қишлоқ ҳўжалигининг юртимиз бугунни ве лажагидаги тутган ўрнини юкори баҳолаб, иктисодидимилини кўтариш ва ҳалқимиз турмуш даражасини юксатириш айнан агарар соҳадаги ислоҳотлар мудафакиати билан боғликлигини таъкидлаган ташкил.

Утган йиллар қишлоқ ҳўжалигига сезизларни ўзгаришлар даври бўлди. Соҳада мунқарорлар синфи босқичма-босқич шаклланди, биринчи навбатда фермер ва деҳон ҳўжаликларига ёзбиор кучайди. Бу йўналишига мумкаммал қонунчилик тизими шаклланиб бормоқда. Буни иктисодий ютуқларимизда фермер

ортиб бўлган ишларни ишлаб чиқариш учун зарур бўлган маҳсулотлардан 12 тонна арпа, 9 тонна маргарин, 30 тонна шакар, 6 тонна мева, 16 тонна мева қоқи, 17 тонна ун, 59 тонна макка, 278 кг. асан ва 58720 дона шиша банкалар етказиб берилди. Қиброй ва Бўстонлик туманларидаги биолабораториялар ташкил этилди.

Вилоядта зарар кўриб ишлаетган ширкат ҳўжаликларини тендер асосида фермер ҳўжаликларига айлантириш жараёни таҳлил қилиб

борилиб, натижаси бўйича қонунсизкабул килингандаги 5 та қарорни бекоркилиш юзасидан протестлар кирилтилган, жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 2 та жинон иши ќўзғатилтилган.

Хулоша килиб айтганда, ҳали қишлоқ ҳўжалигидаги ечимини куаттаган муммалор анчигана. Бирор ислоҳотлар Ҳўйлининг тўғри танланганини ҳаётининг ўзи тасдиқлайди. Энг муҳими деҳқоннинг ерга, тадбиркорликка, умуман мекнат муносабати ўзғарди. Деҳқон фаронов ҳаётта интилса, тадбиркор бўлса, мамлакат обод бўлишига шубҳа йўқ.

Муҳиддин КИЁМОВ,

Тошкент вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Иловা: Вилоят прокуратураси томонидан ишлаб чиқариш учун ўтилган «Фермер ён дафтари» қўлланмаси фермерларимиз учун жуда кулаф бўлмоқда. Шунингдек, прокурор-терордаги ходимлари учун яратиган усбулий қўлланмалар назорати фаолиятида самара боришига улуши қўшмоқда.

Купай иқлим шароити ва хосил-

ФУҚАРО МАНФААТИ ҚОНУН ХИМОЯСИДА

Мустакилликнинг 14 йиллиги тантаналари, шубҳаси, бизни юртимизда демократик тамоилиларнинг мустахкам ўрин олиши, халқимиз орзу-истакларининг амалга ошиши сари янада яқинлаштиради.

Мазлумки, конституциянида инсон хукуклари ва манфаатлари олий кадрият сифатида эътироф этилган. Жумладан, унинг 13-моддасида «Узбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг хәти, эркинлиги, шаъни, кадр-химмати ва бошка дахлукларини хукукли олий кадрият хисобланади», – деб белгилаб кўйилган. Узбекистон прокуратураси бугун жамиятимиз, унинг тенг хукукли яъзолари – фуқароларнинг хукук ва конунин манфаатларини химоя килиш йўлидан бормоқда. Жумладан, Тошкент вилоят прокуратураси органлари ҳам фуқароларнинг хукук ва манфаатларини химояси, ишларнинг судгарда кўришида прокурор иштироки са-мародигина ошириши борасида муайян ишларни олиб бораяти. Бу йўналишида мансабдор шахсларнинг гайриконуний харакатлари оқибатида фуқароларнинг бузилган хукукларни тикаш, шунингдек, меҳнат конуничилиги, судда ўзининг хукукни шахсан химоя килиши имконига эга бўлмаган фуқароларнинг манфаатини кўзловчи давъолар кўзгатиши асосий эътироф каратилмоқда.

Жумладан, иш харакатлариниң вактида туланиши, корхоналарда техника ҳавфислиги қоидаларига риоя этилиши, фуқарога етказилган зарарларни регрес тартибида ундириш бўйича кўп ишлар килинган.

Фуқаро ўзининг конуний хукук ва манфаатлари таъминланган шароитдаги ислогохатлари, эртаниги кунга ишонч билан кәрайди. Шу боис ҳар бир фуқаро хукукининг камситилишига, кимларнингдир унинг конуний манфаатларига дахл килингана.

Рахима КУРБОНКУЛОВА,

Тошкент вилоят прокуратураси бўлим бошлиги

– Газетамизнинг аввалги сонларда коллеж ва лицейлардаги ноқонуний ишлар таътилийтада ўтган эди. Вилоятда бундай конунбузилишларнинг оддини олиши борасида қандай ишлар амалга оширилганлиги?

– Дунёда аҳоли сони бўйича биринчидаги турган, тараққиётда манман деган давлатларни ортда колдираётган хитойликларини бир гапи бор: агар бир йилни ўйласанг шоли эк, ўйилни ўйласанг дарахт ўтқаз, агар истиблини ўйласанг фарзандларнинг ўқит, билим бер! Даражакат, ёш авлод таълим-тарбиясидан эътиборни ахмадан мамлакат истиблини порлоқ бўлади. Шуарни хисобга олган холда вилоят прокуратураси организми томонидан «Таълим тўғрисида»-ги конун ижроси устидан назорат кучтирилиб, мактаб, коллеж ва лицейларда таълим-тарбия ишларининг таш-

...Бугунги навқирон ёшларимиз юртимизда демократик давлат, фуқаролик жамияти, тараққий топган иктисадиёт, шулар асосида эркин ва фаровон ҳаёт бунёд этишида, барча эзгу орзу-умидларимизга эришишида Ватанимизнинг ҳақиқий таяничи ва суюнчи бўлади, иншоло.

Ишончим комил, ана шундай мард ва фидой ёшлари бор юрти чеч ким танлаган йўлидан қайтара олмайди....

Ўзбекистон Президенти Ислом КАРИМОВининг «Баркамол авлод» спорт ўйинлари қатнашчиларига йўллаган табригидан.

Жаҳондаги барча мамлакатларда ёшлар ўтасида турил спорту мусобакалари ўтказиб келинади. Бирор ўкувчи ва талаба ёшларни жисмоний тарбия, спортта жадб этишинг мамлакатимиздаги каби уч бошкчи узулкусиз тизими бир ортда мавжуд эмас.

Жинда Тошкент вилоятида кўтарикини руҳ ва муросаси курашлар остида бўлиб ўтган юртимиз касбхунар коллежлари, академик лицейлар ўкувчиларининг «Баркамол авлод» мусобакаларини МДХ давлатлари, АҚШ, Германия, Туркия, Франция, Буюкбритания, Австралия, Миср, Жанубий Корея каби жаҳоннинг ўтлаш мамлакатлари фуқаролари, ёшлари кизикини билан кузатиб бордилар.

Истиклол йилларидаги эришашётган ютуқларимиздан кўз юмиб, муаммаларни бўртириб кўрсатишга интилаётган кучларнинг турил ўйдирмалари ҳам юртимизда бўлиб ўтган мазкур мусобака бўлган кизиқишига, хайрихонликка тўсиҳ булолмади. Бунга «Баркамол авлод» интернет

сайтидан фойдаланганлар сони ҳам исбот бўла олади.

Эзгу мақсадни кўзлаган бу тадбирининг фазилатли жиҳатлари кўп. Улардан биргина ободончилик ва бунёдкорлик жиҳатларига тўхталиб ўтайдик.

Вилоятимиз ушбу тадбирiga жиддий хозирлик кўрди. Мусобакаларни мусобабати билан вилоятда том мавжуддаги замонавий спорт иншоотлари кад ростлади. Асосий мусобакалар бўлиб ўтган Чирчик, олимпия заҳираларида коллежларни реконструкция килинади, энг замонавий спорту оқишиларни билан жиҳозланди. Бу саноатчилик шаҳрига янада

чарой бағишилади. Коллежкошидаги янидан бунёд этилган ёник спорт комплекси ёш авлод учун ўзакий совга бўлди.

Марказий Осиёда ягона

бўлган бу мұхташам спорт иншооти бир вактнинг ўзида 2200 нафар томошабинни бағрига сидира олади. Унда спортнинг 22 тури билан шугуланиш учун барча имконият мавжуд. Мусобаканинг тантаналари очилиш ва ёпишиш маросими бўлиб ўтган янги стадион кўрган кўзни кувонтиради. 1300 томошабинни сидира оладиган стадиондан ҳар қандай об-ҳаво шароитида фойдаланниш мумкин. Югуршилдикларидаги Германиядан келтирилган маҳсус тўшамалар замон талабига мос. Сузиш ҳавзалидаги шаҳриот таъкида ҳам шундай дейтиш мумкин.

Шунингдек, Қиброй, Бўstonлик туманинда ҳам замонавий иншоотлар келди. Бир сўз билан айтганда, учинчи марта ўтказилган «Баркамол авлод» спорт мусобакалари ёшлар ҳаётида муҳим вожеа бўлиб

корди.

Шубҳа йўқи, вилоятимиз ёшларни таътилган бундай шароити рафоғати билан юртимиз спортининг ривожига улак хисса кўшадилар.

Мазлумки, «Баркамол авлод» мусобакаларининг дастлабкиси 2001 йили Жиззаҳда, иккинчи 2003 йили Андиконда бўлиб ўтган эди. Йилдан ўтлаш мусобаканинг савияси ошиб бормоқда. Буни эришашётган натижаларидан ҳам кўриш мумкин.

Спорт, жисмоний тарбия ёшларни тўғри ўтлаш бошловчи кучли восита. Унга ётмаганлар жинончилигининг идизига болта уради. Зеро, спорт билан ошно бўлган ўспирин жинонга шуҳукбазарларни кўчаларидан узок юради.

Баҳодир КОРАЕВ,

Тошкент вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

**Таълим тизимига онд конунлар ижросини назорат килиши
прокуратура идораларининг устувор вазифалари сирасига
киради. Вилоят прокуратурасининг бўлим бошлиги
Кахрамон Ибрагимовдан шу ҳақда гапириб беришини
иттиносим килдик.**

Келажакни ўйлаган кам бўлмаиди

кил этилиши, санитария ва гигиена нормаларига риоя килиниши, мулкни сақлаш, бюджет маблағларидан оқилюна фойдаланиши, куришиш ва таъмирлаш билан боғлиқ масалалар текширилганда конунтабларни бузилганини аниқланди. Жумладан, Тошкент туманинада «Кенсай» касб-хунар коллежида ўтказилган текширишада коллеж раҳбари X. Манашев «Нур курилиш» хусусий фирмаси ўтасида тузиликни шарнотмага зид равишда 2003 йил июн ойида бажарилмаган иш учун 5 млн. сўм бюджет маблағини фирма хисоби-

га ўтказиб юборган. Коллеж балансидаги «Нива» комбайнни Янгиюй туманинада 9-қишлоқ ўхвалик коллежига асосласи равишда бериб юборилганинига натижасида унинг 15 турдаги 379.000 сўмлик эхтиёт қисмлари талон-тарож килинган.

Айни пайтда вилоят прокуратураси томонидан бу каби конунбузарларининг оддини олиши борасида кенг камарови тадбирлар амалга ошириб келинмоқда.

Қонун бағнафслиқни кечирмаиди

Бозор муносабатларига ўтилиши, икти-содиётнинг эркинлаштирилиши мамлакат тараққиётни суръатини ошириб юборди. Айни пайтда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, истемолъюзли махсулотлар билан тўдириш, рақобатбардош маҳсулотлар билан дунён бозорига чиқиш, шу аснода янги иш ўйранилишига ютиларга ютуклиларидан ўз манфаатларни йўлида фойдаланишга интилган айрим нопок шахслар давлат ва жамият мулкни талон-тарож килиш, мўмай бойни ортириш талвасасига тушшиб колгани ҳам бор гап. Бу эса мустакил тараққиётимизга тўғаноқ бўлмоқда. Шу боисдан, вилоят прокуратураси иктиносидёт соҳасидаги жинонларининг ҳар қандай кўринишига қарши муросасиси кураш олиб

бор. Биринчидаги «Лимончилик» ширкат хўжалигининг вилоят икти-содиётидаги ўз ўрни бор. Биро...

Прокуратура томонидан ўтказилган текширишларда 1998 йилдан бўён хўжалик бошваруви раиси бўлиб ишлаб келган М. Юсупов ўз ҳамтвоқлари билан хўжаликка жуда кўп миқдорда моддий зарар етказишганни маълум бўлди. Боз хисоби, омбор мудирлари билан жиноний тил биринчириб, ширкат хўжалигига тегишиларни маҳсулотларни ноконуний тарзда сотиб, тушган пулни жигилдонга уришга одатланиш қолган раис, бу пуллар қандайдир «мехмонлар зиёфатига ишлатилган»лиги жадоҳи саҳота далолатномалар тузуб кўйинши ҳам унутмаган. Шу тарпи соҳта далолатномалар асосида «уддабурон» раис ва унинг шериклари ширкат хўжалигига жами 71 млн. 366,1 минг сумлиқ зарар етказишга улгуршишган. Ушбу ҳолат бўйича жинон иши кўзгатилиб, дастлабки теров даврида зарарнинг 61 млн. 700 минг суми вилоят прокуратурасининг депозити хисоби ракамига ундирилди. Суд хўжами билан айборлар тегишили жазосини олиши.

Ғайрат МУҲАМЕДОВ,

Тошкент вилоят прокуратураси бўлим бошлиги

БЕЛИДА БЕЛБОГИ БОРЛАР

Бўка туманинадаги «Таеквон-до» ITF марказининг раҳбари 2-дан кора белбог соҳиби Шавкатжон Ёқубов хикоя килиди:

– Ҳозир таэквондо билан мингта яқин ўғли-киз шугуланиб келмокда. Мана, иккى-уч йилдирки, таэквондоинларимиз вилоят, республика, Осиё ва жаҳон чемпионатларидаги катнашиб, юртимиз шаънини муносаби химоя килишагни. Масалан, 2003 йилда Грекияда бўлиб ўтган жаҳон чемпионатида вакилимиз Нодир Жохиров биринчи ўринни эгаллаб, олтин медалга сазовор бўлди.

Ушбу йили яна бир шогирдимиз Мансур Маткурбонов Козогистонда ўтказилган Осиё чемпионатида бронза медалини кўнгли кириди.

Ўтган 2004 йил туманинадаги таэквондоинларидаги учун янада омадди йил бўлди. Спорчиларимиз республи-

ка миқёсидаги мусобакалarda кўлга кириптан медаллар сони 20 тага етди. Улардан 15 таси олтин медал эканлиги ҳам меҳнатимиз бесамар кетмаётганини кўрсатди.

Мустакиллигимизнинг ўн тўртинчи ўйли ҳам спортчиларимиз учун омадди бошланди. Феврал ойида Кирғизистонда бўлиб ўтган катталар ўтасидаги халқаро турнирдан вакилимиз 1-дан кора белбог соҳиби Сардор Холбутаев ёруғ юз билан кайти. Сардор мусобаканинг учта медалига сазовор бўлди. Вакилимиз мусобакатимизда илк бор ўтказилган халқаро Амир Темур кубоги мусобакасида ҳам мувофакиятли иштиреки этиши.

Шуни ҳам эътироф этиш ўрнини, ёшларимизнинг бу мувофакиятига туманиниси прокурори А. Акрамов ҳам муносаби хиссасини кўшиб келмоқда.

VOQEYI NIKOYA

— Кўйиб бериша-чи, биронинг жонига қасд қилган борки, битта қўймай отардим, — хитоб килди радиодан конунгушносарнинг отув ўрнига умрбод камок жазосини кўллаш ҳақидаги баҳсни тинглаб бораётган ҳайдовчи.

— Баҳлашаётгандарнинг кай бири ҳак, бир нарса дейиш қийин, — деди ҳамроҳим. — Лекин менинг кашни шикларига бир баҳа қолган. Бу онларни кутишдай қийиниҳи ҳеч кимга раво кўрмайман.

У сигарет тутатиб олгач, гапни давом этиди:

— Охирги кун. Темир эшикдаги кулфурнинг қалити шикирлаб буралганида сесканиб тушаман. Ниҳоят... Беихтиёр енгил тортаман. Ҳаммаси туғайди. Аъзон баданингиз узлуксиз қақшатиб, юрагингни кемирди адо килаётган, силлангни кутиштаган уқубатдан холос бўласан. Тирноқдек кўроғшин кўксинга санчилиб, оғрикин ҳис этишига ҳам улгурмай, жаҳаннамга равона бўладиган, жасадинг лаҳадга кўйилмайди, кўйидилиб бир ҳовуч кулга айланадиган кунини, соатни, дақиқаларни кутишдан ортиқ азоб борми? Курт-кумускаларга ем бўлгандан кўра, бир ҳовуч кул бўлиб сочилганнинг афзалароқ бўлса керак. Ҳар гал қулфуда калининг худди ўқондан ўқ жойлаётганинг каби шикирлаши вужудинида қарах қўйрди.

Вакт тўхтаб қолгандай, сонячлар соат каби узундан-узок туюлар, бўғзимга қадалган даҳшат нағасини бўғарди. Оёқ-қулларим изимимга бўйсунмас, аранг қўзгалиб, деворни ушлаб, тетапоя қилаётгандай қадам босардим. Даشتаб сўнгиги арзим инобатга олинар, енгилкор, майли умрбод бўлса-да, қамон жазосига алмаштирилар деган умидда эдим. Ҳукм кучда қолганини айтишганида, билмадим, қайдан куч ат эти-ю, қўриқчига ташландим. Нима билан урди, кўрмадим, чалканча йиқилдим-у хушимида айридим.

Сезгиларим хирадашган. Соат, кун ҳисобидан адашганман. Эҳтимол ақлдан озаётгандирман. Кўркув хисси ҳам утмаслашашпти. Мени танинг-бильганинг котил деб ўйлашлари, нафрлатиншлари, котилнинг боласи деган, камондан отилган ўқ сингари шафқатсиз нигоҳлар ўғлимнимни юрганини тилка-пора килиши руҳини аввалгидай маъжаламай қўйган.

Ич-этимни емай, барабир бефода. Варанглаган ўқ, овозини эшишиб, оғрикин ҳис килишга улгурармишсан! Дорга нисбатан одамийор, баданга теккан жойини жиззилаттиб қўйидри холос, оғримайди. Нишонга аниқ олсангиз, енгилкор бўларкан!. У ҳам мен ўлдирганимга шубҳа қилмайди. Майлоқ, дилни уртовни тим кора қўзларида унсиз савол! «Нега, нега сиз?». Нега мен? Балки инон-иҳтиёримдан ташқари, қалбининг туб-тубиди камалиб ётган иллис беҳос бош кўтаргандир?! Ҳамдард, ҳамфир улфат кириғасига кириб, бирга қадаҳ уришишиб, икки шиша ароқни симиргандир? Эс-хушимдан айрилар даражага етганимда, қаёндан бери қасдлашиб юрганим, ўша лайнати ўйга етаклагандир? Кўзимга парда тутиб, уларни тўйнкалар шаклига киргизид, «ўтин ёрайсан, ўтин» деб уқтирган, менинг кўлларим билан болтада чопиб-чопиб ташлағандир? У ерга қандай қайтиб борганимни билмайман, ўлгудай масть эдим, ҳеч қачон бунчалик ичмагандим, конли болтани кўлмидан тортиб олиб калтаклашга-

ни, панжарали машинага ўтка-зишгани эсимда. Тезрок, бирон жойга, қуруқ полга бўлса ҳам майли, ёнбошлиб ўйкуга кетиш истагида саволларга «ҳа», «шунака», «тўғри» деб жавоб қайтарганимни эс-эс биламан. Бозим зиркираб ўйонганимда эса...

— Болтани ювиб ташлагани кирудингизми ваннахонага?

— Қанада болта?

Тергоччининг гаплари аъзом баданини музлатиб юборди. «Суробини тўғрилаб кўйимоқчи бўлиб, на-хот...»

— У билан қачон, қаерда, қандай танишгансиз?

— Бахорда, март ойлари эди шекилли. «Шо-диёна» тўйхонасида, ўрготим Топиволдининг тўйида кўрганман. Та-содифан столда рўпа-рама-рўпара ўтириб қолдик. Кейин «Жигули»да ўйига элтиб қўйдим...

— Элтиб қўйдингиз холосми?

Суз оҳангидан терговчи ўртадаги барча мажароларни суринтириб, билиб олганга ўҳшарди.

Елғон гапиришининг фойдаси ўйклигига аклим етди.

— Тунаф қолдим ўйида. Хотиним чакалоқ билан чиллада, отасини-кида турганди...

— Кейин унигина серкатнов бўлиб қолдингиз, шунакам?

— Ўқ, бир марта бир-га

та килибди. Нигора отасини кетиб колиби. Борсам, ичкари уйдан чиқмади.

— Қайнатанинг ўйидан разаб-

беролмадим.

— Эсланг, икир-чикирларига-ча эсланг, бу жуда мухим. Ҳамма-ҳамма ҳолатлар сизга қар-

расин.

Сўнгги сўз... Нима деб ола-ман? «Мастликда... билмасдан... Ҳа, гўдаларнинг уволи тулади...».

— Кўллар орқага, ташкирига! — чеरтиб-черттиб буоради кўриқчи. Кўзларимни болнаб кўйишармикан? Кинолардагидай девор тагига турғазиб қўйиб, бир нечта милтиқдан баравар ўқ, узишармикан? Ша узундан-узок йўлак. Икки тарафда камералар. Нега ҳовлига эмас, қамоқхона идораси жойлашган бинога бошлади.

Бошлиқнинг хонасида проку-ратура ходими кийимида, кирк ёшлардаги йигитта рўпара бўлдиди.

— Танишиб чиқинг, ҳукмни бекор килиши тўгрисида қарор...

Купокларимга ишонҳий тош-дек қотдим. У сўзларини тақор-лаганида обёклиримдан мадор кетиб, тиззалиб қолдим. Бошим айланниб, кўзларим тинди...

«Бу қиз ким? Ҳамширага ўхшайди?». Кўлларимга таяниб туришга ҷогландиди.

— Қувватнинг йўқ, қўмирла-мат ётинг... — деди ҳамшира.

— Мен ҳозир!

У елкасида оқ ҳалат, аста ки-риб келди. Ступга ўтириб, кўйим-дан тутди. Шаҳло кўзларидан дув-дув ўш қуолар, ийги бўғизи-га тикилбиг, сўзлай олмасди.

— Хайрият, кутилиб чиқдин-гиз, — деди сунони. Ниҳоғи бун-чалар беғубор, бунчалар мафтункор, бунчалар чиройли! Со-ничандан энтикаман, чехрасига термулиб тўймайман.

— Ёдгор...

— Бувиси билан.

— Нега мени қўйиб юбориши-ди?

Наҳот мени қўтқарман деб ўзини соттаган, кимларнингдири тўшакларида ётган бўлса! Бек-худа гумон, бекор гап! Ўзимдан ижиригана ман. Қандай ҳаддинг сиди шунақа деб ўйлашга? Ахир у фариштадай покиза-ку! Бу чех-ра, бу кўзларда риёдан асар ҳам йўк.

— Айтишларича, ҳақиқий котил битта аёлни боласи билан, На-ғисага ўшатиб болтада чопиб кетган экан, — деди Нигора рўмолчада кўз ёшларини артиб.

— Уни ушлабиши. Уйини тинтишганида Нағисага балодиги топилибди, суратян бер экан. Балодки оласи таниб олибди. Котил ўзи ўлдирган аёлларнинг суратлари, нарсаларини коллек-ция қиларкан. Нағисагиниң қандай ўлдирганини кўрсатиб, айт-ти бериди. Конхўр телба, маняк дейишашпти. Сиз бори-шингиздан аввал, гира-ширада ҳеч кимнинг кўзига кўринмай ўлдириб чиқиб кетган экан...

— Балки ошонада ёнингизга келиб ўтирган киши жазманларидан бирдири? Эслаб қўринг, аввал ҳам уни қўргандирисиз? Ичib ўтирганларингда нималар деди?

Чўқайётган одам чўпга ёпишиди. Бироқ мен тушиб қолган гир-добра ўша чўп ҳам Ўқ эди.

Сўроқлар... Экспертизалар... Гуваҳлар билан юзлашириш... Воеҳа жойига чиқиб, сўроқдаги ҳолатларни кўрсатиб бериш...

«Кечира олсанг кечир, Ниғора! Сен менинг ҳаётимсан! Аблах, фоҳиша ҳаётимни заҳарлади!». «Ўнда нима ёйт?» деди ичик бир озов. «Унга илакишиган, хиёнаткор, зинкор, котил ўзинг-ку!».

Худди пайлоқ алмаштиргандай кунорага янги жазман билан кўнгилхушилик қиладиганларга эмас, нега айнан менга ёпишиди беруди.

Суд залида, қафасда ўтирган кўйи кўзларим билан излаб Нигорани топа олмадим. Тана-фусда айтишиди, қайгура-қайгура тўшакка миҳлан көлиби. Эй худойим, ўзинг шифо, сабр-кано-бергин. Ўзимни, Ёдгорни гирт етим килиб қўймагин. Кулогим остида сўзлари жаранглайди: «Бўйнингизга олсангиз, енгиллик бериларкан». Ҳа, оиласми, рўғоримни вайрон қилғанлиги учун Нағисани яни чопиб ташлаган бўлардим. Камида йигирма йилга кесилишим аник.

Нигора бошқа эрга чиқади. Шуниси маъкул. Нағисага ўшаб кўлма-кўл бўлиб кетишидан аст

расин.

Сўнгги сўз... Нима деб ола-ман? «Мастликда... билмасдан... Ҳа, гўдаларнинг уволи тулади...».

— Кўллар орқага, ташкирига! — чеरтиб-черттиб буоради кўриқчи. Кўзларимни болнаб кўйишармикан? Кинолардагидай девор тагига турғазиб қўйиб, бир нечта милтиқдан баравар ўқ, узишармикан? Ша узундан-узок йўлак. Икки тарафда камералар. Нега ҳовлига эмас, қамоқхона идораси жойлашган бинога бошлади.

Бошлиқнинг хонасида проку-

ратура ходими кийимида, кирк ёшлардаги йигитта рўпара бўлдидим.

Сўнгги сўз... Нима деб ола-ман? «Мастликда... билмасдан... Ҳа, гўдаларнинг уволи тулади...».

— Кўллар орқага, ташкирига!

— Кўллар орқага, ташкирига!

— Бўлган-ман холос!

— Ёш, келишган,

бева аёл юракларидан үриб, бошча ошик билан дон олишаётгандана устига бориб қоллар-у, орят талашиб, ўлдириш режасини тузганлар...

— Ўқ, айтдим-ку, бир марта...

— Қўшнилар таниб қолишиган сизни. Икки кун аввал ўлдиргандан үриб, бошча ошик билан дон олишаётгандана устига бориб қоллар-у, орят талашиб, ўлдириш режасини тузганлар...

— Ўқ, айтдим-ку, бир марта...

— Қўшнилар таниб қолишиган сизни. Икки кун аввал ўлдиргандан үриб, бошча ошик билан дон олишаётгандана устига бориб қоллар-у, орят талашиб, ўлдириш режасини тузганлар...

— Ўқ, айтдим-ку, бир марта...

— Қўшнилар таниб қолишиган сизни. Икки кун аввал ўлдиргандан үриб, бошча ошик билан дон олишаётгандана устига бориб қоллар-у, орят талашиб, ўлдириш режасини тузганлар...

— Ўқ, айтдим-ку, бир марта...

— Қўшнилар таниб қолишиган сизни. Икки кун аввал ўлдиргандан үриб, бошча ошик билан дон олишаётгандана устига бориб қоллар-у, орят талашиб, ўлдириш режасини тузганлар...

— Ўқ, айтдим-ку, бир марта...

— Қўшнилар таниб қолишиган сизни. Икки кун аввал ўлдиргандан үриб, бошча ошик билан дон олишаётгандана устига бориб қоллар-у, орят талашиб, ўлдириш режасини тузганлар...

— Ўқ, айтдим-ку, бир марта...

— Қўшнилар таниб қолишиган сизни. Икки кун аввал ўлдиргандан үриб, бошча ошик билан дон олишаётгандана устига бориб қоллар-у, орят талашиб, ўлдириш режасини тузганлар...

— Ўқ, айтдим-ку, бир марта...

га тўлиб-тошиб, Нағисанинг ўйига жўнадингиз...

— Кўшнилар ажратиб қўйишди. Икки кундан кейин ишхонамга телефон қўлди. Эскича никоҳ ўқитлий эмиш. Тошингни тер десам, шарманданги чиқариб ишдан хайдаттираман деди. Бориб ёзигини тепдим, очмади. Кўчасининг бошида чорраҳадаги ошондан кириб ароқ идим...

— Шишадош шеригингиз ҳам бўлганди!

— Уни танимайман. Биринчи кўришим. Столга келиб, бўшми деди. Бўш десам ўтириди. Бирга чиқдик. Үнга нима деб алжирағанимни эслолмайман...

— Ичб, шер бўлиб олганларидан кейин яна Нағисанинга бостириб бордилар, шундайди!

— Шунақа бўлса керак...

— Кўлларига илинган болта билан чопиб ташладилар! Ўндан-ку қасдингизни олмоқчи бўлиб-сиз, гўдакларда нима гуноҳ?

— Ўқ, мен ўлдирганим ўй!

— Буларнинг барси куруқ гап, далил, исбот керак! — деди ичик этмай ўтирган ҳимоячи тилга кириб.

— Далиллар етари. Бўлти, бугунга бас! Ўқиб, имзо ўтиригани чиқарни.

Камера ўшигини ташкаридан кулфлаб қўйиши. Темир кароватга ўтириб, бошими чанглайди. Наҳотни, мағистрида она-сига кўшиб болаларни ҳам чопиб ташлаган бўлсам! Ошхонадан чиқиб, ўйига қандай бориб қолдим, Нағисага нималар дедим, на-сига кўшиб болаларни ҳам чопиб ташлаган бўлсам! Ошхонадан чиқиб, ўйига қандай кирдириб кўйиши. Ҳа, оиласми, рўғоримни вайрон қилғанлиги учун Нағисани яни чопиб ташлаган бўлардим. Камида йигирма йилга кесилишим аник.

Нигора бошқа эрга чиқади. Шуниси маъкул. Нағисага ўшаб кўлма-кўл бўлиб кетишидан аст

ши. Сиз борганингизда ўйнинг эшиги очик бўлган, меҳмонхонадаги жасадларга кўзингиз тушиб, кўркиб кетгансиз, беихтиёр гиламда ётган болтани қўлга олганисиз...

— Билмадим...

— Балки ошонада ёнингизга келиб ўтирган киши жазманларидан бирдири? Эслаб қўринг, аввал ҳам уни қўргандирисиз? Ичib ўтирганларингда нималар деди?

— Чўкира олсанг кечир, Ниғора! Сен менинг ҳаётимсан! Аблах, фоҳиша ҳаётимни заҳарлади!». «Ўнда нима ёйт?» деди ичик бир озов. «Унга илакишиган, хиёнаткор, зинкор, киноларни олганни ўйдирма!

Худди пайлоқ алмаштиргандай кунорага янги жазман билан кўнгилхушилик қиладиганларга эмас, нега айнан менга ёпишиди беруди?

Суд залида, қафасда ўтирган кўйи кўзларим билан излаб Нигорани топа олмадим. Тана-фусда айтишиди, қайгура-қайгура тўшакка миҳлан көлиби. Эй худойим, ўзинг шифо, сабр-кано-бергин. Ўзимни, Ёдгорни гирт етим килиб қўймагин. Кулогим остида сўзлари жаранглайди: «Бўйнингизга олсангиз, енгиллик бериларкан». Ҳа, оиласми, рўғоримни вайрон қилғанлиги учун Нағисани яни чопиб ташлаган бўлардим. Камида йигирма йилга кесилишим аник.

Нигора бошқа эрга чиқади. Шуниси маъкул. Нағисага ўшаб кўлма-кўл бўлиб кетишидан аст

расин.

Сўнгги сўз... Нима деб ола-ман? «Мастликда... билмасдан... Ҳа, гўдаларнинг уволи тулади...».

— Кўллар орқага, ташкирига! — чеरтиб-черттиб буоради кўриқчи. Кўзларимни болнаб кўйишармикан? Кинолардагидай девор тагига турғазиб қўйиб, бир нечта милтиқдан баравар ўқ, узишармикан? Ша узундан-узок йўлак. Икки тарафда камералар. Нега ҳовлига эмас, қамоқхона идораси жойлашган бинога бошлади.

Бошлиқнинг хонасида проку-

ратура ходими кийимида, кирк ёшлардаги йигитта рўпара бўлдидим.

— Танишиб чиқинг, ҳукмни бекор килиши тўгрисида қарор...

Купокларимга ишонҳий тош-дек қотдим. У сўзларини тақор-лаганида обёклиримдан мадор кетиб, тиззалиб қолдим. Бошим айланниб, кўзларим тинди...

«Бу қиз ким? Ҳамширага ўхшайди?». Кўлларимга таяниб туришга ҷогландиди.

— Қувватнинг йўқ, қўмирла-мат ётинг... — деди ҳамшира.

— Мен ҳозир!

У елкасида оқ тутатиб олганда, аста кириб келди. Ступга ўтириб, кўйим-дан тутди. Шаҳло кўзларидан дув-дув ўш қуолар, ийги бўғизи-га тикилбиг, сўзлай олмасди.

— Ҳайрият, кутилиб чиқдин-гиз, — деди сунони. Ниҳоғи бун-чалар беғубор, бунчалар мафтункор, бунчалар чиройли! Со-ничандан энтикаман, чехрасига термулиб тўймайман.

— Ёдгор...

— Бувиси билан.

— Нега мени қўйиб юбориши-ди?

Наҳот мени қўтқарман деб ўзини соттан, кимларнингдири тўшакларида ётган бўлса! Бек-худа гумон, бекор гап! Ўзимдан ижиригана ман. Қандай ҳаддинг сиди шунақа деб ўйлашга? Ахир у фариштадай покиза-ку! Бу чех-ра, бу кўзларда риёдан асар ҳам йў



АКА МАХСУАИ

Кўплаб оммавий ахборот воситалариди «инсоннинг электрон почтаси таддим этган киши ким?» деган савол тез-тез тилга олинияйти. Бу одамни анилаб, уни хизматига яраша мукофотлаш керак деган шиорлар бир неча бор ўртага ташланди. Шу зайдай катор излашишлардан сўнг электрон почта нинг «отаси» деб ражамли тизимлар соҳаси бўйича мутахассис Рэй Томлинсон эълонкилини. Гап шундаки, электрон почта ёки интернетни яратиш учун кўплаб олимлар бош котиришган, Томлинсон ҳам шулардан бироридир. Унинг интернет нинг «отаси» деб тан олинишга бир нечта холатлар сабаб бўлгани, бу њакда кейинкор билди оласиз.

Электрон почтанинг (инглизча кискартмаси e-mail) яратилиш тарихи мисолида ногаён илмий ва техникик ахамиятга молик ихтиро борасидаги умумий тасаввурнинг анилиги ва объективлиги йўқолиб боришига гувоҳ бўламиш. Бирон-бир нарса ихтиро этилганда омма кўз олдида ўз ҳамкасларини орта колдириб, бутун бошли бир илмий ва техникик соҳанинг яратган буюк олимминг сиймоси гавдаланади. Вакти келиб ҳар бир ихтиро ёки янгиликнинг таяннадиган пойдевори ва устунлари унтилади. Дошишманлардаги айтгандике, ривожланшини чўклилардан чўклиларга сакраб ўтишдек тасаввур килиб бўлмайди, чунки буллугр орасида кад ростлаган чўкки ҳам пастда ўзининг жуда кенг асосига эгадир.

Электрон почтанинг пайдо бўлиши интернетнинг рivoлжшони мантига боғлиқ. E-mail — зарурдига маҳсулидир. Шу боис мазкур ихтирониг дастлабки яратилиши тархи, хозирги глобал компютер тизимларига асос бўлган қарашлар пайдо бўлиши ва техник ечимлар топилишини ҳақида тўхтаслак. Мухими кўйида келтириладиган факт ва фикрлар бай хашонин нуткот наزارи эмас, балки ҳар томоннома ўрганиб чиқилган воқеаларнинг

хронологик жарабайидир.
«Интернет тарихинин қисқасы мазмуну» асарынан 8 та муаллифи катарыда Леонард Клейнройк, Роберт Кан, Лоуренс Робертс ва Винтон Серф башкы олимпийлар бор. Интернетта асос солинишига Норберт Винернинг «Массачусетс технологий университети»

Хозирги замонда хар бир инсон интернет нима эканлигини яхши билади. Дунёнинг барча мамлакатларида интернетдан фойдаланувчилар мавжуд ва уларнинг сони кун сайн ортиб бормокда. Жаҳон компютер тизимининг буғунгача босиб ўтган йўли, унинг юратилиш тарихини билишга кизиқсанлар кам бўлмаса керак. Мазкур маколада биз шу ҳақда тўхтальмоқчимиз.

үтказған семинарлари сабаб бўлган. Мазкур университет ходимлари Жозеф Ликлайдер ва Леонард Клейнрорк айнан шу семинарларнинг фаол қатнашчиларидан бўлган. Леонид Червянкин эътироф этишича, «Киберфаизон ташкил этувчи икки мухим боғловчилар — коммуникация воситаси бўлмис компьютер ва интерактив режим — Винер раҳбарлик қилган семинарларда мухомаманинг асосини ташкил этган». Ликлайдер 1962 йили жаҳон тармогига жамланган ти-

зимдан фойдаланувчиларнинг компьютер ёрдамида масофали алоқаси ҳақида бир неча иммий мақолалар чоп этади ва уларда ўз йосинни асослаб беради. Мазкур мақолаларда мувалиф «галактик тизим-концепциясины илгарисуради. Унинг таъкидлашича, ҳар бир тизимдан фойдаланувчи тармоқка атзо бошга компютерларда мавжуд ахборотларни олиш имконига ага булади. Ликлайдер нафқат назария, балки амалиёта ҳам гояларини татбик этишга киришади. 1962 йилингок октябр ойидага Умудофа вазирилари қошибди илгор изланни шаддикотлар бошқармасида компютерлар тизими дастурига ражбарлик қиласди. Ликлайдер компютер технологияларининг ривожланишида тизимили концепциянинг муҳимлигига ҳамкаслари Иван Сазерленд, Боб Тейлор ва Луиренс Робертсон ҳам интишорларди.

Бу йўналишида Лилкайдер ва унинг издошлари билан бир вақтда Леонард Клейнрок ҳам изланиши олиб боради. 1961 йилда у «пакетли», яъни жамланган коммутация борасидаги дастлабки мақолосини чоп эттиради. 1964 йилда эса ушиб мавзуга оид изланишлар натижасидан дунё афкор оммасини вожиф этди. Илр бор мазкур йўналишига тажрихни Лилкайдернинг издошларидан бири Лоуренс Робертс ҳамда Томас Мерилл амалга оширади. Улар кичик тезликда ахборот узатадиган телефон линияси орка-
Робертсон ҳам ишонтириди.

сон интернэт нима эканлигини мамлакатларида интернэтдан уларнинг сони кун сайн ортиб тизимининг бугунгачаbosиб тарихини билишга кизикканлар маколада биз шу хақда тұхталап-
қолады. Англия миллий физика лабораториясы олимпидары Дональд Дэвис ва Рожер Скентлебири худай шу мавзуда мустаскил изланыш олиб боришигән. Шунингдек, конференцияда олимпидар ўзары фірқат алмашыбы, шу борада иш олиб борағтап яна қатор сафдошларини билип отырладар. Инглизлер билан бўлбўл ўтган сухбатдан сўнг Робертс ARPANET таромоги орқали ахборотларнинг узатилиши тезлигини 2,4 кбит/секунддан 50 кбит/секундга кўпайтиришга қарор килди.

Юқорида айтиб ўтилган олим-
ларнинг ўзаре ҳамкорлиги уларок,
ARPANET тизимининг умумий ту-
зилиши ва йўнилишлари мукам-
маллаштириди. 1968 йилнинг ав-
густида АҚШ Мудофал вазирлиги
кошидаги илорез изланиш ва тадди-
котлар бошқармаси томонидан комп-
ьютер тизимининг асосий восита-
ларидан бири — коммутатор пакети
(жамланмаси)ни яратиш бўйича
очиқ конкурс эълон килинди. Бу
телефон линиялари оркаси боғла-
нишга имкон берадиган ҳозирги
модемнинг «бобоси» эди. Конкурса-
да Франк Харт бошчилигидаги ургу-
шиб чиқди. Мазкур гурӯҳга Bolt,
Beranek ва Newman — BBN компа-

Берган ва Нейтсан - BBN компанияси вакиллари киради. Шундан сўнг ҳар бир компания ишни таксилаб чиқилади. BBN жамоаси ахборларот коммутатори утида ишлаган бўлса, Боб Кан ARPANEТнинг умумий тузилишини таомиллаштириб бўйча изланши олиб борган. Лоуренс Робертс Ховард Фрэнк билан ҳамкорликда компьютер тизимининг иқтисодий ва топологик аспектларини ўрганишган, Клейнрок бошчилигидаги Калифорния университети олимлари esa тизимининг ўткамни ҳаракетистикаларини тайёрлашган. Калифорния университеттининг ўлчов маркази ARPANEТнинг биринчи тармоғи сифатида тасдиқланади, 1969 йилнинг сентябр ойидаги BBN компанияси у ерга коммутатор пакетини жойлаштириб, унга биринчи коммутаторни тасдиқланади.

Дуг Энгелбарт «Инсон интеллектуни ривожлантириш» дастурига бошчилек қылаётган Стэндфорд тадқиқот институтига жойлаштирилди.

Таъкидлаш жоизки, Энгелбарт ўзининг бир нечта ихтилори билинг ҳам машҳур. У биринчи бўлиб компютер сичқонини ихтиро қилган хамда гиперматни тизимни яратган. Энгелбарт ARPA NET учун компютерлар узра мулокот дастурини яратадиганди, шу боис ҳам тармокнинг инкими компютерни ўша ерга ўтгандиган. Бир ой ўтган Клейн-рек лабораториясидан Стендфорд институтига илир бор компютерларда ахборот узатилган. Бу ходиса 1969 йилнинг 29 октябрьда рўйберган. Кўплаб олимлар айнан шу санани интэрнетнинг тугилган куни деб эътироф этишиди. Тез орада бу изланнишларга Калифорния университетининг Санта-Барбара шахидаги филиали ва Юта штати университети олимлар иккита ўшилиши. Шу боис 1969 йилнинг охирига келиб, ARPA NET аъзолари сони тўртади. Кейинчалик аса ARPA NET

пайдо бўлиши санаси деб тан олинди. Ҳақиқатда эса Томлинсон 1972 йилнинг март ойига келиб тадқиқотларини якунлайди.

Айтиш жойзизи, матнли ахбодролларнинг алмаштизизимин Рэй Томлинсонга қадар юкорида айтиб утилган Дуг Энгелбарт ҳам ихтиро килган. Лекин Томлинсон тизимга поча конвертирган шаклини берди, «кимга», «кеаерга» изборларини кириттган ва хатнинг матнини күшганд. Шундингед, кулаўчилик учун ҳар бир компютерга виртуал поча туписини жойлаштириди. Кейинчалик буларнинг ҳаммаси Send Message дастурда жорий этилди. Бирок, бизга таниш электрон почта ўзининг ҳозирги шаклига Люреон Робертснинг күшимишмалиридан сунг эга будди. Шундай килиб, электрон почта «отаси» деб Энгелбарт, Томлинсон ва Робертснинг тан олиш мумкин. Бирок омад ҳаммага ҳам кулавермайди деганларидек, вактутагача Робертс бутунлук унтулди. Энгелбарт номи аса боғран сали қам тигланып олинишади.



диган бўлди ва биринчи ўринга Томлинсон чиқди. Томлинсон электрон хатнинг бошида «кимга» ва «каерга» сўзларини ажратиш учун компютер клавиатура-сидакандайдир янги белги ўйлаб топиш кераклигини тушунди. Шунда у машҳур @ белгисини ўйлаб топди. Кўплаб олимларнинг айтишаси, Рэй Томлинсон айнан шу ихтираси билан Галабага эришиб, электрон почта ёки интернет отаси деган номга сазовор бўлди.

Умуман олганда, интернет буғунга келиб энг ассоций информация манбаи бўлиб колмоқда. Мамлакатимизда ҳам бу соҳани ривохлантириш борасида катор ишлар амалга оширилаяти. Узбекистон президентининг яқинда матбуотда ёълон килинган «Ахборот технологиялари соҳасида қадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш түргисидаги» карори бу борадаги ишларни янги босқичга кўтариш имконини беради. Қаорда ахборот ва компьютер технологиялари бўйича мутахассислар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш, ахборот-коммуникация ҳамда инновация технологияларини таълим жаъренига татбик этишини янада кенгайтириш масади аж этган. Демакатик, информационнотехнологиялар

жыныс, информатика технологияларын ривожлантириш борасыда яңа бир мүхим кадам күйилди. Тәъсилдаш көрәккى, кайсы бир давлаттагы ахборот ва компютер технологиялари, коммуникация жамда инновация соҳасында иштүккүр күп бўлса, информацион царнама-каршиликларда хам кўли бланаланд келади. Бу холга Андикон воеаларига айрим чёт эл информацион каналлари томонидан берилган нохолис ахборотлар мисолида хам гувоҳ бўлдик. Бугунгунинг асосий информация манбаси бўлмиш интернетнинг ўшларимис, фукароларимиз томонидан мухаммал урганилиши бундай вазиятларда сакконий ва теран фикрларни билдиришига асос бўлади.

MOZIY SADOSI

Харфларга асосланган ёзувга миодан олдинги 2 минг йилликнинг сўнгидаги финикийлар асос согланин. Финикия ёзуви асосида оромий, юон алифблари яратилган. Ўрта Осиёда ҳам араб ёзувига қадар оромий, юон ва хитой ёзувлари кўлпанинг. Оромий ёзувига асосидакидими Бахтар, Хоразм, Сўфда «Авесто» ёзувлари пайдо бўлганини кўччилик олимлар эътироф этади.

Академик Эдуард Римеладзенинг фикрича, Ўрта Осиё ёзув пайдо бўлган худудлар сирасига кирмайди. Ҳозирги археология фанидан Ўрта Осиё халқарининг ёзуви Эрондаги ахмонийлар суполаси даврида таракалган оромий ёзуви ашакланган деган қараш устуворлик килиди.

Аслида ҳам, ҳозирги кунгана ёзма ва археологик манбалар бу фикрга қарши гапиришга имкон бермай келди. Хораз-

Юртимизда қадимий даврларда ёзув белгилари пайдо бўлган. Инсоннинг тарихига назар ташлайдиган блусак, одамлар орасида хисобкит ишларининг бошшаниши – сонларни, фикрини котошларга, дарахт ва сополарга биттиш истаги ёзувнинг пайдо бўлишига сабаб бўлганинги кўрамиз. Масалан, илк қадимий тамаддун сохиби бўлган шумерлар миододан аввали 4-3 минг йилларда ёзувнинг ибтидий курниши бўлган расмларни, кейинкор эса ҳар бир белгиларни, ниҳоят мих шаклидаги ёзувни кафш этган.

мдаги Катта Амбуйр қалъаси ёдгорлигига топилган миододан аввали 6-5 асрларга мансуб бўлган ҳумга биттилан киска оромий ҳати юртимиз ҳудудида топилган энг қадимий ёзув хисобланниб келинандар. Кўйирлиган калъядан. Амударё ҳавзасидан ҳам оромий ёзувидан билтаглар топилган.

Сўнгти йилларда Сурхондара вилояти худудида шакланган Сополли маданиятига даҳидор ёдгорликлардан бу борадаги янги маълумотлар топилди. Ҳусусан, Шерободтуманида жойлашган Жарқутон ёдгорлигидан сополларга билтаган 47 белгидан иборат ёзувнинг топилини ажоддадаримизнинг бронза даврида, янни бундан учримтўрт минг йиллар аввал питографик ёзувни яраттани ва ўз фикрини турли белгилarda ифодалаганин кўрсатади.

Сўнгти тадқиқотлар ҳарфга асосланган оромий ёзувига қадар питографик белгилari ёзувлар таомиллашириш боғинани тасдиқлайди. Биз Фоз кишлоғига топилган ёдгор-

лик мисолида бунга ишонч ҳосил қилдик. Фоз кишлоғига Шерободтуманинг тогли ҳудудида, Добилсойнинг ўнг соҳилида жойлашган. Бу ерда Кориз услубида казилган бир нечта сугориш иншиот бор. Ахоли улардан бугунги кунда ҳам деҳқончиликда фойдаланиб келаётгани тарихчи-этнографларни кизистирмокда.

Ўрта Осиёда сунъий сугоришга асосланган Коризларининг пайдо бўлиши ахмонийлар даврига тўғри келишини олимлар ишончни манбаларга таъяннан ҳолда исботлашган. Биз

бу билан Фоз киши-

дан топилган кели ҳам ахмонийлар хўмронлигидан олдинги даврга мансуб бўлиб, қадимий Бахтар давлатида зардуштийлик ривож топлан замонларга тўғри келади.

Юқорида зикр этилган Жарқутон ёдгорлигидан топилган 47 та пиктографик белги сополларга чизилган. Улар ҳар бирни алоҳида бўлган геометрик белгилар, ҳайвон ва дараҳтлар шакли ва табият воқеалари тасвиридан иборат. Фоз кишлоғидан топилган ўнрингут бутун сиртида эса ҳарфларга ўша белгилар чизилган. Демак, бу топилмалар юртимиз худудидаги қадимий

TURFA OLAM, TURFA ODAMLAR

Миллий одатларимизга биноан тўй маросимида ёр-ёр айтни кочалини конимиизга сингиб кетган ва бусиз тўй бўймаслигига ишонсан-да, курран заминимиздаги турфа халқларнинг гаройиб тўй удумлари борлигини гоҳида хәлнимизга ҳам келтирмаймиз.

Кунлар иссик бўлганинги учунни, ёки «пинкинлик мавсуми» дейшадими, негадир халқимиз тўйларни ёзда ўтказишига одатлашнишган. Юртимизда тўй мавсуми аллақачон бошланганлигини хисобга олиб, дунёдаги турли элатларнинг гаройиб анъаналари хусусида тўхтаби ўтмоқумиз.

КИМНИНГ ТЎЙИ
КАНАКА?

Африканин Кения ва Танзания мамлакатларидаги яшовчи масалаби ёзиси бўлиши ҳар ким оруз қулавермаса керак. (Албатта, масалалардан бошқа). Бу халқ одатига кўра, кўёб бўлимиш келининг ёғи остига шер терисини тушаша керак. Яна ўша шерни яккана-яъжа жонда наиза билан ўлдириш шарт қулинганига нима дейсиз. Бу ҳам майли-я, келин-куёвни тушаша ҳам ўша теридан бўлиши лозим. Қизиз, бу кабила қизларига шер керакми, ёки эр?!

Янги Гвинеядаги яшовчи папауасларни роса ёввойи деб кўркитишса-да, масалалардек одатлари йўй. Уларнинг кўёвлари келинга тўй соваси этиб 20 дона чиғаноқ, 20 та күш териси ва 20 та чўйка ҳади қилиди (чўйка – папауасларнинг «мукаддас» ҳайвони). Папауас келинларининг масалларига ўшаш янни антиқа одатини эшилтиб беихтиёёр ёса шайласиз. Тўйда келинларни бошига ўша сова қулинган чўйкалардан бирининг тескари қулинган коринни кўйишиди. Ҳа, уларни бу одатига бўз ҳам тушунмайди.

Японларнинг тўй маросими ҳам кўп расм-руслумларни ўз ичига олади. Унашилишдан олдин бўлгуси келин-куёв «юйно» деб аталарадиган ҳаддлар олишиди. Тўйга келгандар матъум ҳаддлар билан келади. Ўша совғани елганик кўринишидан ўраб келиши одат тусига кирган. Бундан ташкири, конвертга солинган пулни ҳам тақдим этишиди. Аммо бу одат ҳамманинг кўз ўнгидаги бажарилмайди. Амъанга кўра, совчига асосий иззат кўрсатилади. Бир неча йил давомидаги янги йил ва ўзиён тўртасидаги бўлгадиган барайм муносабати билан келин-куёв унга сова жунатиб туриши позим.

Кипрликлардаги пиктографик белгилар фанимиз учун мухим янгилик бўлиб, эндиликда Ўрта Осиё минтақасини ҳам ёзув – қаш – этилган ўнгидаги бўлгадиган шарудулар жумласига киритишга асос бўлади. Албатта ушбу тикторига белгиларнинг кейинчалик ҳарфи ёзувга айланганин тўғрисида бизда ҳозирча маълум ўйк. Бунинг боиси эса тарихимизнинг ахмонийлар боқсинигача бўлган миододан аввали 9-6 асрлардаги давларига мансуб археологик ёдгорликларнинг талаб даражасида ўрганилмаганидир, деб хисоблаймиз.

Шопулут ШАЙДУЛЛАЕВ,
Термиз ду ижтимоий-гуманитар
феналар факултети
декани, тарихчи-археолог

Хуллас, Жарқутон ва Фоздан топилган ёдгорликлар қадимига баҳтарликларнинг ахмонийлар боқсинига қадар ҳам ёзув усулларига эга бўлганидан дарак беради.

Ушбу ёдгорликлардаги пиктографик

белгилар фанимиз учун мухим янгилик бўлиб, эндиликда Ўрта Осиё минтақасини ҳам ёзув – қаш – этилган ўнгидаги бўлгадиган шарудулар жумласига киритишга асос бўлади. Албатта ушбу тикторига белгиларнинг кейинчалик ҳарфи ёзувга айланганин тўғрисида бизда ҳозирча маълум ўйк. Бунинг боиси эса тарихимизнинг ахмонийлар боқсинигача бўлган миододан аввали 9-6 асрлардаги давларига мансуб археологик ёдгорликларнинг талаб даражасида ўрганилмаганидир, деб хисоблаймиз.

Харфларга асосланган ёзувига таълим этишининг охирги муддати – оферталар очилиши куни ва соати

Таклифлар (оферта) очилиши ўзлон мабтуотда чон этилгандан бошлаб камидаги 15 кундан кейин ўтказилади.

КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАР ДИҚҚАТИГА!

Тошкент шаҳар прокуратуруси ҳузуридаги Солик ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш Бошкармаси биносити капитал таъмирлаш бўйича қайта танлов савдоси ўзлон қилиниади;

Буюртмачи — Тошкент шаҳар прокуратуруси ҳузуридаги Солик ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш Бошкармаси. Курниши ишлари Тошкент шаҳар прокуратуруси ҳузуридаги солик ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошкармаси маблагларни хисобдан олиб беради.

Бошлангич нарихи 111 мин. 77 минг 380 сўм.

Талабгор сифатида қатнашадиган корхона ва ташкилотлар кўйидаги талабларга мос келишлари керак. Танлов савдолари предмети кийматининг камидаги 20 фоизи миждоридаги бўш айланмана маблагларни бўлиши ёки кўрсатиб ўтилган маблагларни беришига банк кафолатномаси, ишчи (хизматлари) бахархиз учун зарур бўлган меҳнат ресурслари ва мутахассисларнинг мажудлиги, шартномалар таъсида юзасидан фарқолар-мумоалима хуқусий лаъётни ва устувар сармоясининг миждори, танлов объектига ўтказишни шундан ҳам билиб олиш мумкин. Демак, Фоз кишлоғига топилган ёдгор-

лорига таълим этишининг охирги муддати – оферталар очилиши куни ва соати

Таклифлар (оферта) очилиши ўзлон мабтуотда чон этилгандан бошлаб камидаги 15 кундан кейин ўтказилади.

Харжатлар бир тўпламининг (комплект) киймати 50 000 сўм.

Таклиф (оферта)ларни савдо ташкилотиниң таълим этишининг охирги муддати – оферталар очилиши куни ва соати

Таклифлар (оферта) очилиши ўзлон мабтуотда чон этилгандан бошлаб камидаги 15 кундан кейин ўтказилади.

Ўтганиларнинг охирати обод бўлсин!

Тошкент шаҳар прокуратуруси жамоаси иктисодий жиноятчилик ва коррупцияга қарши курашиш бўлими терговчиси Ҳомид Акромовга падари бузруквири

ОБИД ота-насибинг

вафоти муносабати билан чукур ҳамдадрлик изҳор этиади.

Buyurtma Г – 561. 14584 nusxada chop etildi.

Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Novbatchi muharriri: F.MAMASHARIPOV

Mushkuri: A.MUSTAFOYEVA

Gazeta «Sharq» NMK bosmaxonasida ofset usulida chop etildi. Korxona manzili: Toшкент shahar, Buyuk Turon ko'shasi, 41-uy.

Bosmaxonaga topshirish vaqt: 20.00, Topshirildi:

12345

78

Bosh muharrir:

Abduxoliq ABDURAZZOQOV

Tahrir hoy'ati:

Bahriddin VALIYEV, Abdusalim XOLMAHMATOV, Pirimgul QODIROV, Jahongir SHAROFBOYEV (Bosh muharrir o'rinosbasini vazifasini bajaruvchi), Gafurjon ALIMOV (mas'ul kothib vazifasini bajaruvchi), Lola SHOMURODOVA, Muxtor SHODMONOV

Tahririyati manzili:

Toshkent shahri, Yaho G'ulomov ko'sasi, 66-uy.

Telefon:

133-82-34, 133-64-72.

E-mail:

Info@huquq.uz.

Faks:

133-64-85, 133-10-53.

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligiga

023-raqam bilan ro'yhatga olgingan. Nashr ko'satikchi – 231, 232

Gazeta haftaning

chorshanba kunlari chiqadi.

Sotuvda

erkin narxida